Marksist
Sınıf Mücadelesinde Tutum

Ulusal Sorun Üzerine Perspektifler

Lev Troçki

İÇİNDEKİLER

Uluslararası Durum ve Komintern'in Görevleri Üzerine Üçüncü Dünya Kongresinin Tezleri 3
Fransız Komünist Partisi Toplantısına Mektup 4
Dördüncü Dünya Kongresinin Fransız sorunu Üzerine Kararı 6
Fransız Komünist Partisi İçin Militan Bir Eylem Programı 7
Dördüncü Dünya Kongresi Raporu 8
Yoldaş McKay'e Mektup 9
Rus Komünist Partisi On İkinci Kongresinin Görevleri 11
Doğu'da Perspektifler ve Görevler 15
Katalan Federasyonu 23
Katalan Milliyetçiliğinin İlerici Karakteri 24
İspanyol Komünizmi ve Katalan Federasyonu 25
Katalonya'da Ulusal Sorun 28
Güney Afrika Tezleri Üzerine 30

Çeviri Tarihi: Mart 1995

Ulusal Sorun Üzerine Perspektifler

Uluslararası Durum ve Komintern'in Görevleri Üzerine Üçüncü Dünya Kongresinin Tezleri

4 Temmuz 1921'de yapılan Altıncı Oturumda oybirliğiyle kabul edilmiştir.

[Parça]

26. Kapitalizmin Doğu'daki, özellikle de Hindistan ve Çin'deki şiddetli gelişimi devrimci mücadele için yeni toplumsal temeller yaratmıştır. Bu ülkelerin burjuvazisi, özellikle onun kapitalist çekirdeği, yabancı sermaye ile daha sıkı bağlı hale gelmiştir; ve bu burjuvazi yabancı hakimiyetinin temel bir aracını oluşturmaktadır. Onun yabancı emperyalizme karşı mücadelesi –daha zayıf bir rakibin mücadelesi– doğası gereği yalnızca yarı-gönüllü ve yarı-hayali bir mücadeledir. Yerli proletaryanın gelişimi sömürge burjuvazisinin devrimci-milliyetçi eğilimlerini felçleştirmektedir. Ama buna mukabil, milyonlarca köylü kitlesi bilinçli Komünist öncünün şahsında gerçek bir devrimci önderlik kazanmaktadır.

Yabancı emperyalizmin askeri-ulusal baskısının ve yabancı ve yerli burjuvazinin sömürüsünün, feodal köleliğin artıklarıyla birleşmesi, sömürge proletaryasının süratle gelişeceği ve köylü kitlelerin muazzam devrimci hareketinin başında yerini alacağı elverişli koşullar yaratmaktadır.

Hindistan'da ve diğer sömürgelerdeki devrimci halk hareketleri, bugün eski ve yeni dünyanın kapitalist ülkelerindeki proletarya ayaklanması kadar dünya emekçi devriminin entegre bir parçasıdır.

Fransız Komünist Partisi Toplantısına Mektup

13 Eylül 1922

[Parça]

4. Fransız Komünizminin En Önemli Politik Görevi

Fransız Komünist Partisinin başlıca politik görevi, Versailles antlaşmasına karşı mücadele etmek ve bu mücadeleye daha kararlı bir karakter vererek daha büyük kitleleri ona çekmektir.

Fransız burjuvazisi, Avrupa için korkunç ve ölümcül olan Versailles barışınca kurulan rejimi, ancak Fransız halkının enerjisini askeri olarak sonuna kadar zorlayarak ve Almanya'yı hiç durmaksızın yağmalayıp ve harap ederek sürdürebilir. Alman topraklarının işgaline dönük sürekli tehdit, Almanya'da proleter devrimin gelişiminin önündeki en büyük engellerden birini oluşturur. Diğer taraftan, Alman halkından çalınan maddi kaynaklar, bugün sadece Avrupa'da değil tüm dünyada esas karşı-devrimci güç olan Fransız burjuvazisinin konumunu güçlendirmeye hizmet ediyor.

Aynı zamanda, şüphe yok ki Fransız burjuvazisi, Alman tazminatlarını, Fransız işçi sınıfının mümkün olan en büyük bölümüne ayrıcalıklı bir konum yaratmak için kullanmaktadır. Böylece Fransız kapitalizminin Fransız proletaryasına bir bütün olarak baskı yapması kolaylaşacaktır. Bu politikayı on yıllar boyunca, biraz daha büyük ölçekte Britanya'da gözlemiştik. Britanya burjuvazisi sömürgeleri yağmalarken ve daha geri ülkeleri sömürürken, dünya çapında elde ettiği ganimetin küçük bir kısmını, çalışan kitleleri çok daha acımasızca ve zarar görmeden sömürmesinde burjuvaziye yardım eden bir ayrıcalıklı işçi aristokrasisi tabakası oluşturmak için harcadı. Britanya sendikalarının tamamen çürüyen bürokrasisi, eğitimini böyle almıştı. Doğal olarak Fransız burjuvazisinin emperyalist çabaları, tüm diğer alanlarda olduğu gibi bu alanda da gecikerek geliyor. Avrupa kapitalizmi artık ilerleyen bir büyüme devresinde değil, çöküş devresinde. Ve Fransız kapitalizminin Versailles rejimini koruma mücadelesi, bir bütün olarak Avrupa ekonomik yaşamının artan yoksullaşması ve örgütlülüğünü kaybetmesi pahasına varolmaktadır. Bununla birlikte kesinlikle şüphe yok ki; Fransız kapitalizminin hayati işlerini sürdürme olanağını elinde tutacağı zaman dilimi, büyük ölçüde, Komünist Partinin Versailles barışına ve onun yaratıcısı Fransız burjuvazisine karşı ülke çapında aktif bir mücadelenin gelişmesine ne kadar enerjik biçimde yardım edebileceğine bağlıdır.

Muhaliflerin ve sendika-reformistlerinin, bu hırsız tazminat rejiminden doğrudan ya da dolaylı olarak çıkarı olan işçi sınıfının küçücük bir kesimindeki aktif ve bilinçli partizanlar olduğundan şüphe yoktur ve olamaz. Bu unsurların ekonomik nitelikleri ve psikolojileri özü itibariyle asalak bir karakterdedir. Mösyö Blum, Jouhaux vd. işçi aristokrasisi ve bürokrasisindeki belli unsurları Avrupa'daki Versailles rejimine bağlayan bu asalak ruhun eksiksiz politik ve sendikal ifadesidirler. Bu klikler Fransa'nın şu anki soyguncu hegemonyasına karşı ciddi bir mücadele yürütmekten acizdirler, çünkü bu mücadele kaçınılmaz olarak onlara da darbe vururdu.

Bugün Fransa'da toplumsal devrim mücadelesi, proletaryayı her şeyden önce Fransız kapitalizminin askeri hegemonyasına karşı, Almanya'nın devam eden yağmalanmasına karşı, Versailles barışına karşı mücadeleyle yüz yüze bırakmaktadır. Fransız Komünist Partisinin gerçekten enternasyonalist ve gerçekten devrimci karakteri özellikle bu sorunda ortaya konmalı ve gözler önüne serilmelidir.

Savaş sırasında proleter partinin enternasyonalist karakteri kendisini ulusal savunu ilkesinin reddedilmesinde dile getirdi, çünkü o zamanlar bu reddediş, karakteri dinamik olan bir reddedişti ve çalışan kitlelerin burjuva anayurda karşı seferberliği anlamına geliyordu. Fransız burjuvazisinin eşi benzeri görülmemiş bir ganimeti yutmakta ve sindirmekte olduğu günümüzde, ulusal savunu ilkesinin Komünist Parti tarafından reddedilmesi, gerekli ancak mutlak olarak yetersizdir. Burjuvazi yeni bir savaş patlak verene dek nutuksal bir anti-yurtseverlikle seve seve uzlaşabilir. Bugün yalnızca, ulusal savunu haydutlarına karşı, güvenceler ve tazminatlara karşı, Versailles barışına karşı bir mücadele gerçek ve güncel bir devrimci içerik kazanabilir. Yalnızca bu mücadelede, parti, birer birer ve toptan, ulusal asalaklık vebasının bulaştığı tüm unsurlarını, eğer bu tip unsurlar halen Komünist Partinin kıyısında köşesinde gizleniyorlarsa, acımasızca bir kenara fırlatarak üyelerini sınayabilecek ve çelikleştirebilecektir.

Bu sorunda da, toplantınızın Versailles'a ve onun destekleyicilerine karşı devrimci bir kitle mücadelesinin yeni dönemini açmalıdır.

Moskova, 13 Eylül 1922

Dördüncü Dünya Kongresinin Fransız sorunu Üzerine Kararı

2 Aralık 1922

[Parça]

Sömürgelerdeki Faaliyet

Dördüncü Kongre bir kez daha, Komünist Partisinin sömürgelerde doğru ve sistemli bir çalışma gerçekleştirmesinin istisnai önemine dikkat çeker. Kongre, esasen Fransız kapitalizminin sömürge köleleri üzerindeki emperyalist egemenliğini doğrulamak için, katıksız bir köle sahibi bakış açısını örtbas etmek amacıyla sahte-Marksist bir söylem kullanan Cezayir'deki Komünist seksiyonun tutumunu kayıtsız şartsız mahkûm eder. Kongrenin görüşüne göre sömürgelerdeki faaliyetimiz, tamamıyla kapitalist ve milliyetçi önyargıların bulaşmış olduğu unsurlara değil, tersine bizzat yerliler arasındaki en iyi unsurlara ve ilk planda yerli proleter gençliğe dayandırılmalıdır.

Komünist Parti tarafından yurtta sömürge köleliğine karşı yürütülen uzlaşmaz mücadele, ancak bizzat sömürgelerdeki parti tarafından gerçekleştirilen sistemli devrimci faaliyet ile bütünleştiğinde, ezilen sömürge halklar arasındaki ultra-milliyetçi unsurların emekçi kitleler üzerindeki etkisini zayıflatabilir ve onları Fransız proletaryasının hedefine çekebilir ve bu suretle proletaryanın devrimci yükseliş döneminde Fransız kapitalizminin sömürge yerlilerini karşı-devrimin son rezervleri olarak kullanmasını engelleyebilir.

Dördüncü Kongre, Fransız partisini ve onun Merkez Komitesini, sömürge ve sömürgelerdeki propaganda sorununa ve özellikle yerli komünist örgütlerin temsilcilerini buna katılmaya teşvik ederek Merkez Komiteye bağlı, sömürgelerdeki faaliyetten sorumlu sürekli bir politik büro kurma konusuna çok daha fazla dikkat göstermelerini ve bu sorunlara bugüne kadar olduğundan çok daha büyük bir güç ve kaynak tahsis etmeye davet eder.

Fransız Komünist Partisi İçin Militan Bir Eylem Programı

5 Aralık 1922

[Parça]

9. Parti, Fransız emperyalizmi tarafından sömürülen ve ezilen sömürge halklarının davasını kendi davası olarak görmelidir. Yabancı sermayenin boyunduruğundan kurtuluşları yolunda bir aşama oluşturan ulusal taleplerini desteklemelidir. Özerklik ve bağımsızlık haklarını kayıtsız şartsız savunmalıdır. Yerlilerin politik ve sendikal özgürlükleri için koşulsuz bir savaşım ve yerlilerin zorla askere alınmasına karşı, yerli askerlerin talepleri için savaşım; bu savaşım partinin acil görevidir. Parti, yerlilerin haklarını sınırlamaktan yana olan bazı işçi sınıfı unsurları arasında bile varolan her gerici eğilimle amansızca savaşmalıdır. Sömürgelerdeki parti çalışmasını gerçekleştirmek üzere, Merkez Komitesine bağlı özel bir organ oluşturulmalıdır.

Dördüncü Dünya Kongresi Raporu

28 Aralık 1922'de, partili olmayan delegelerin de katılımıyla gerçekleşen Onuncu Tüm Sovyetler Birleşik Kongresi Komünist Fraksiyonu toplantısında sunulmuştur.

[Parça]

Üçüncü alan, sömürgeleri kapsamaktadır. Kendiliğinden anlaşılabilir ki, sömürgeler –Asya ve Afrika'nın (bir birlik olarak bahsediyorum) Avrupa'ya benzer biçimde en büyük türden tedrici gelişmeler içeriyor olması olgusuna rağmen– yalıtık ve bağımsız olarak ele alındıklarında proleter devrim için kesinlikle hazır değildirler. Yalıtık olarak ele alırsak sömürgelerde kapitalizm ekonomik gelişim açısından halen büyük olanaklara sahiptir. Fakat sömürgeler metropol merkezlere aittirler ve kaderleri sıkı sıkıya Avrupa metropol merkezlerinin kaderine bağlıdır.

Sömürgelerde büyüyen ulusal devrimci hareketleri gözlemlemekteyiz. Komünistler orada yalnızca köylülük arasında yerleşen küçük çekirdekler olarak görünüyorlar. Onun için sömürgelerde öncelikle küçük-burjuva ve burjuva ulusal hareketler söz konusudur. Eğer sömürgelerin sosyalist ve komünist gelişiminin geleceğine ilişkin soru soracak olsaydınız, bu durumda bu sorunun yalıtık bir biçimde ele alınıp ortaya koyulamayacağını söylerdim. Şüphesiz proletaryanın Avrupa'daki zaferinden sonra, bu sömürgeler kültürel, ekonomik ve Avrupa tarafından uygulanan diğer her türden etkilenimin arenası haline geleceklerdir. Ancak bu nedenle, sömürgeler her şeyden önce kendi devrimci rollerini Avrupa proletaryasının rolü ile paralel bir biçimde oynayacaklardır. Bu bağlantı konusunda Avrupa proletaryası, özellikle Fransa ve ilk elde Britanya proletaryası, çok az şey yapıyorlar. Sosyalist ve komünist düşüncelerin etkisinin büyümesi, sömürgelerin emekçi kitlelerinin kurtuluşu, milliyetçi partilerin etkisinin zayıflaması, ne bu yerli komünist çekirdeklerin rolü tarafından garantiye alınabilir ne de bunların rolü sömürgelerin kurtuluşu için metropol merkezlerin proletaryasının vereceği mücadele kadar etkili olur. Ancak bu yolla metropol merkezlerin proletaryası sömürgelere biri ezen, diğeri dost olan iki Avrupa ulusun varolduğunu gösterecektir, ancak bu yolla proletarya sömürgeleri daha ileri itebilir ki bu, emperyalizmin yapısını çökertecek ve böylece proleter dava için devrimci bir hizmeti yerine getirecektir.

Yoldaş McKay'e Mektup[1]

Sevgili Yoldaş McKay,

1. Fransa'nın Avrupa kıtasında zenci birliklerini kullanmasını önlemek için hangi pratik önlemler alınmalıdır? İlk sorunuz bu.

Bizzat zencilerin kendileri bu şekilde kullanılmaya karşı direnmelidirler. Fransız emperyalizmine Avrupa'ya hükmetmesi için yardım ettiklerinde, aslında bizzat kendilerini boyunduruk altına alması için yardım etmiş olduklarını, böyle yaparak Fransız kapitalizminin Afrika ve diğer sömürgelerdeki egemenliğini desteklemiş olacaklarını anlamaları sağlanmalıdır.

Avrupa işçi sınıfı ve özellikle Fransız ve Alman işçi sınıfı, en yaşamsal çıkarlarının beyaz olmayan halkları aydınlatma çalışmasında yattığını anlamak zorundadırlar. Rengine bakılmaksızın tüm insanların eşit olduğu üzerine, sömürge halklarının kendi kaderlerini tayin hakkı üzerine genel açıklamalar yapmanın günü geçiyor. Doğrudan ve pratik eylemin vakti gelmiştir. Devrim bayrağı etrafında toplanan ve zenciler arasında pratik bir çalışma için bir grup oluşturmak üzere birleşen her 10 zenci, İkinci Enternasyonal'den bu kadar cömertçe geçen, ilkelerin sergilendiği düzinelerce karardan yüz kat daha değerlidir. Mümkün olan en kısa zamanda, mümkün olduğunca fazla aydınlanmış zenciyi düşüncelerine kazanmaya dönük yoğun bir çaba harcamaksızın, bu konuda yalnızca platonik kararlarla kendisini sınırlayan bir Komünist Parti, Komünist Parti adına lâyık olmayacaktır.

2. Hiç şüphe yok ki, emperyalist savaş için ve günümüzde Alman topraklarının işgali için beyaz olmayanlardan oluşan birlikleri kullanmak, Avrupa kapitalizminin ve özellikle de Fransız ve İngiliz kapitalizminin, silahlı kuvvetleri Avrupa dışından devşirmek için ustaca planladıkları ve dikkatlice yürüttükleri bir girişimdir. Bu sayede kapitalizm, Avrupa'daki devrimci kitlelere karşı, emrindeki Afrika ya da Asya birliklerini seferber edebilecek, silahlandırabilecek ve disipline edebilecektir. Emperyalist ordular için sömürge rezervlerinin kullanılması sorunu bu yolla Avrupa devrimi sorununa, yani Avrupa işçi sınıfının akıbeti sorununa sıkı sıkıya bağlanır.

3. Kuşkusuz, ekonomik ve kültürel olarak geri sömürge kitlelerinin emperyalizmin dünya çapındaki çatışmalarında, ve dahası Avrupa'daki sınıf çatışmalarında kullanılması, burjuvazi için olağanüstü riskli bir denemedir. Zenciler ve gerçekte tüm sömürgelerin yerli halkları, muhafazakârlıklarını ve zihinsel katılıklarını yalnızca alışık oldukları ekonomik koşullar altında yaşamaya devam ettikleri ölçüde koruyorlar. Ancak sermayenin ya da daha önce militarizmin eli, onları alışık olduk-

1 Komünist Enternasyonal'in IV. Dünya Kongresinde devrimci zencileri temsil eden şair McKay, Troçki'den zenciler arasındaki kurtuluş mücadelesiyle ilgili bazı soruları yanıtlamasını rica etti. Troçki bu soruların bir kısmını bu mektupta yanıtladı.

ları çevreden mekanik bir biçimde kopardığında ve onları yeni ve karmaşık sorunlar ve çatışmalar (farklı ulusların burjuvazileri arasındaki çatışmalar, bir ulusun sınıfları arasındaki çatışmalar) uğruna yaşamlarını ortaya koymaya zorladığında, ruhsal tutuculukları birdenbire çökmekte ve devrimci düşünceler hızla bilince çıkmaktadır.

4. Bu nedenle bugün acilen, sayıları ne kadar az olursa olsun, zenci kitlelerin maddi ve moral düzeylerini yükseltme coşkusuyla dolu ve aynı zamanda kafaca, zenci kitlelerin çıkarlarının ve akıbetinin, tüm dünya insanlarının ve ilk elde de Avrupa işçi sınıfının akıbetiyle özdeş olduğunu kavrama yeteneğine sahip aydınlatılmış, genç ve özverili zencilere sahip olmak son derece önemlidir.

Zenci propagandacıların eğitimi, bugünkü bunalımlı dönemde olağanüstü ölçüde ivedi ve önemli bir devrimci görevdir.

5. Kuzey Amerika'da bu sorun, zenciler içinde savaşan yoldaşları ve onlarla dost işçileri tanımayı reddeden işçi sınıfının ayrıcalıklı üst tabakasının iğrenç kalın kafalılığı ve kast yüzsüzlükleri tarafından daha da karışıklaştırılmış bulunmaktadır. Gomper'in politikası kendisine bu tip aşağılık önyargıları temel almaktadır ve içinde bulunduğumuz dönemde beyaz ve beyaz olmayan işçilere başarıyla boyun eğdirebilmenin en etkili garantisidir. Bu politikaya karşı savaşım farklı taraflardan başlatılmalı ve her hatta yayılmalıdır. Bu çatışmanın en önemli dallarından biri, Amerikan kapitalizminin zenci köleleri arasında insani onur ve devrimci protesto duygularını canlandırarak proleter bilinci aşılamaktır. Yukarıda söylendiği gibi, bu çalışma ancak özverili ve politik eğitimli devrimci zenciler tarafından gerçekleştirilebilir.

Söylemeye gerek yok ki, bu çalışma bir zenci şovenizmi ruhuyla değil –bu yalnızca beyaz şovenizminin karşı kutbunu oluşturmak olurdu– renklerine bakılmaksızın tüm sömürülenlerin dayanışması ruhuyla gerçekleştirilmelidir.

Amerikan zencileri arasındaki bir hareket için en uygun örgütsel biçim nedir şeklindeki sorunuza cevap vermem, somut koşullar ve olanaklarla ilgi yeterli bilgim olmadığından oldukça zor. Ancak, eyleme girişmek yönünde yeterli bir istek olur olmaz bu örgütlenme biçimi bulunacaktır.

Komünist selâmlarımla,

L. Troçki

Rus Komünist Partisi On İkinci Kongresinin Görevleri

5 Nisan 1923

[Parça]

Yoldaşlar, şimdi özellikle Ukrayna için önemli bir soruna gelmek zorundayım: Ulusal sorun. Bu sorunu yükseltme inisiyatifinin Vladimir İliç'te olduğunu zaten belirtmiştim. Hastalığının arifesinde, aynı köylü sorununda olduğu gibi bu sorunda da ciddi hatalar işlenmiş olabileceğinden korkarak, alarm zillerini çaldı. Ve, Lugansk bölgesi konferansı hakkındaki raporu okuduğumda böyle hatalar yapma olasılığını şiddetle hissettim. Raporda şöyle diyordu: "*Yoldaş Rakovsky ulusal sorun üzerine bir rapor hazırladı, ama bu rapor bizi hazırlıksız yakaladı ve hiç tartışma olmadı.*"

Sanıyorum yine aynı raporda, ya da başka birinde (*Kommunist*'te ya da *Proletary*'de) birçok yoldaşın ulusal sorunun neden yeniden su yüzüne çıkarıldığını anlamadıklarını belirten ifadeye rastladım. Bildikleri kadarıyla bu sorunun "halledildiğini" düşünüyorlardı. Aynı ruh haliyle, yalnızca Ukrayna'da değil, kuzeyde, Büyük Rusya'da, özellikle Moskova'da da karşılaştığımı belirtmeliyim. Buralarda da bazı yoldaşlar, nasıl olup da şu anda tüm ulusların eşit olduğu işçilerin ve köylülerin Sovyet devletinin varoluşunun altıncı yılında ulusal sorunu aniden kongrenin gündemine yerleştirdiğimizi anlamamışlardı. Ne de olsa bunu çok önce "hallet"memiş miydik? Ukrayna bağımsızdı, Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan bağımsız cumhuriyetlerdi vs., vs.. Buralarda daha ne yapılacaktı ki?

Elbette, yoldaşlar ulusal sorun bizim temel amacımız değildir; bizim amacımız komünizmdir. Üzerinde durduğumuz temel, ulusal sorun değil toplumsal sorundur. Ama öyleyse köylü ekonomisi de bizim amacımız değildir; amacımız merkezileşmiş sosyalist ekonomi, yüksek teknik, vb.dir. Ne var ki köylü ekonomisi bir olgudur; bir program ya da amaç değildir, ama öyle bir olgu ki, milyonlarca, on milyonlarca, yüz milyonlarca dekarı, çiftliği ve insanı ilgilendiriyor; ve bu temel olguya karşı dikkatsiz bir tavır tüm programımızı tepe taklak eder. Ulusal sorun da aynıdır. Bu iki sorun – köylü sorunu ve ulusal sorun– birbirlerine çok yakındır. Bunlar genel olarak aynı çağın ifadesidirler.

Biz tabii ki ulusal köleliğin, eşitsizliğin vb. ortadan kaldırılacağını ilân ettik. Tabii ki her ulusun kendi işlerini kendi bildiği gibi halletme hakkını, devletten ayrılma hakkı da dahil olmak üzere –doğal olarak, her ne kadar biz bu hakkın üzerine devrimci özsavunma görevini koyuyorsak da– ilân ettik. Herhangi bir ulusal grup nerede olursa olsun kendi kaderini işçi sınıfıyla değil, işçi sınıfına karşı mücadele etmek için emperyalizmle bağlarsa, sınıf savaşımı yasası aynı Menşevik Gürcistan'a ilişkin durumda olduğu gibi tüm diğer yasalardan daha önde gelir; fakat devrimci savunma görevi

yerine getirildiğinde, ilgili ulusun köylüleri, küçük-burjuvazisi ve geri işçilerine şunu söyleriz: Yoldaşlar, bizim ulusal meselelerde sizinle hiçbir farkımız olmayacak.

Biz size yalnızca kimi zaman uygunsuzca ifade edildiği gibi "izin" vermekle kalmayacağız; hayır, size ulusal anlamda sorunlarınızı halletmeniz için en iyi ve en doyurucu şekilde yardım edeceğiz. Size, kendi dilinizle insan kültürünün en yüksek kazanımlarına katılmanız için yardım edeceğiz; çünkü bu, meselenin özüdür. Köylü, özellikle de acımasızca ezilegelen küçük bir ulusa üye geri köylü aciz olduğu için, bizim "her şeyi kendi bildiğiniz gibi düzenleyin" şeklindeki duyurumuz yetmez. Yardıma muhtaçtır ve bir işçi ve köylü devleti olsa bile ona, onun ulusal özgürlüklerine, diline, geriliğine duyarsız bir devlet makinesini üzerinde gördüğünde, kendisini iki kat aciz hisseder.

Egemen parti ve devlet aygıtının dil konusunda halk kitlesine yabancılaşması çok tehlikeli türden bir yabancılaşmadır. Bir halkın günlük konuşması, yani ulusal dili gibi bir politik "bağlantı"ya karşı yüzeysel bir tavra sahip olunamaz. Bu sorun tüm Birliğimiz için ve on kat da Ukrayna için önemlidir. Yoldaş Rakovsky'nin Donets bölgesi konferansına gönderdiği mektupta bana özellikle önemli görünen bir düşünceye rastladım: Kendisi köylü sorunuyla ulusal sorunu birleştirmektedir. Eğer proletarya ve köylülük arasında bir kopma olacaksa, eğer burjuvazi politik temsilcileri Sosyalist Devrimciler ve Menşeviklerin –ya da daha kararlı ve azimli olan diğerlerinin– şahsında köylülüğün önderliğini almayı başaracaksa, bu, Yoldaş Lenin'in kısa zaman önce yazdığı gibi, bir iç savaş, proletaryanın Batı'daki zaferine kadar tüm bu hat boyunca bir iç savaş anlamına gelecektir; ve şunu eklemeliyiz ki bu iç savaşın sonucu bizim için şüphelidir.

Fakat yoldaşlar, eğer proletarya ile köylülük arasında bir yanlış anlama tehlikeliyse, bu, köylülük bir milliyete sahip olmadığında, ki geçmişte egemen milliyet monarşist Rusya'ydı, yani köylülük, ister Ukraynalı ister Azerbaycanlı isterse Ermeni olsun, egemen aygıtla her zaman, yalnızca diğer bir sınıfın kendi üzerindeki iktidarını değil, ulusal baskının iktidarını da gören bir köylülük olduğunda, yüz kat daha tehlikelidir; öyle ki, savunmacı milliyetçilik, köylülüğü kendi ulusal burjuvazisinin yanında yer almaya götürmüştür.

Partinin, yalnızca eser miktarda köylüyle birlikte, çoğunlukla şehirli işçilerden ve genel olarak şehirli insanlardan oluştuğu ve şehirli işçilerin önemli bölümünün Ukrayna asıllı olmadığı ve partinin ulusal bileşiminin Ukrayna Sovyet aygıtı üzerinde şüphe götürmez ölçüde belirleyici bir etkisinin olduğu Ukrayna'da –Yoldaş Rakovsky'nin mektubuna geliyorum– bu koşullar altında halihazırda, bir tehlike değilse bile, görmezden gelinemeyecek ve çözmek için çaba harcamak zorunda olduğumuz ciddi, potansiyel bir sorun vardır. Yalnızca köylü pazarıyla ekonomik bir bağ ve proletaryayla köylülük arasında genel bir bağ gerekmiyor, aynı zamanda dil sorunu, okul ve kültür sorunları üzerinde de çok ciddi bir şekilde düşünmek zorundasınız.

Köylüler arasındaki güvensizliğe gelince yoldaşlar, eğer şu ya da bu temelde yükselecek olursa –ki bu olabilir ve olacaktır, çünkü çatışmalar kaçınılmazdır– bu güvensizlik milliyetçi bir ideoloji rengini aldığında yüz kat daha tehlikeli olacaktır. Milliyetçi ideoloji çok büyük öneme sahip bir faktördür. Milliyetçi psikoloji kimi durumlarda devrimci, kimi durumlarda karşı-devrimci olan patlayıcı bir güçtür; ama her iki

durumda da devasa patlayıcı bir güç. Bu dinamitin, sözde "ulusal" çıkarları için proletaryayı hareketlendirdiği savaşlar boyunca burjuvazi tarafından nasıl kullanıldığını hatırlayın. Bu, bize karşı şeytani bir deneydi ve başarılı oldu. Burjuvazi emperyalist amaçlar için milliyetçiliğin patlayıcı gücünü kullanabileceğini bizzat gösterdi.

Ama Doğu'da, Hindistan'da, Çin'de, yüz milyonlar emperyalizme karşı yönelmiş ulusal bir hareket içinde ayağa kalktılar. Doğu'nun ulusal mücadelesi, devasa patlayıcı bir güç ve muazzam bir çarpana sahip devrimci bir dinamiktir. Avrupa proletaryasının görevi bizzat bu gücü kullanabileceğini göstermektir. Bizim ülkemizde, yoldaşlar, inşa faaliyetimiz sırasında ulusal faktör potansiyel bir güçtür ve şu ya da bu yöne yönlendirilebileceği açığa çıkmaktadır. Eğer köylülüğe yaklaşmayı, köylüyü, onun psikolojisini, dilini incelemeyi beceremezsek onu ikinci bir Petlyura[2] hareketine sürükleyebiliriz ve ikinci bir Petlyura hareketi birincisinden çok daha organik, çok daha şiddetli ve tehlikeli olacaktır.

Bu ikinci Petlyura hareketi kültürel bir planla silahlanmış –okullarda, kooperatiflerde, yaşamın her alanında– olacak ve Ukrayna köylüsünün her şikayeti ulusal çarpanla çarpılacak ve bu Petlyura'nın eşkıyalığından çok daha tehlikeli olacaktır. Ama eğer Ukrayna köylüsü, Komünist Partinin ve Sovyet iktidarının onunla ulusal sorun alanında tam bir duyarlılıkla ve anlayışla ilgilendiğini ve ona "biz size verebileceğimiz her şeyi vereceğiz, size yardım etmek istiyoruz geri kalmış kardeşimiz, sizin kendinizi ayağa kaldırabileceğiniz tüm köprüleri, tüm adımları sizinle birlikte inşa etmek istiyoruz, yeteneğimizin en son noktasına kadar sizin çabalarınıza karşılık vermek ve insanlık kültürünün yararına sizin kendi anadilinizi kullanmanıza yardım etmek istiyoruz. Tüm devlet kurumlarında, demiryollarında, posta hizmetlerinde sizi kendi dilinizde anlamak ve sizinle kendi dilinizle konuşmak zorundalar, çünkü bu sizin devletinizdir" dediğini hisseder ve görürse, o zaman köylü böyle bir yaklaşımı kavrayacak ve takdir edecektir. Ona yoksul olduğumuzdan dolayı iyi donanımlı, üç katlı okullar veremesek bile, çocukların anne ve babaları tarafından anlaşılan dilde okuyup yazmayı öğrenebilecekleri okullar sağlamak zorundayız. Eğer yapmazsak köylülük her türlü huzursuzluğunu ulusal çarpanla çarpacaktır ve bu da Sovyet rejimini tasfiye etmekle tehdit edecektir. Tek bir ekonomik ya da kültürel sorunu çözmediğimiz gibi, ulusal sorunu da çözmediğimizin farkına varmak zorundayız. Biz yalnızca, ulusal sorunu çözmek için devrimci öncülleri yarattık. Çarlığın halklar ve uluslar hapishanesini yerle bir ettik. Fakat bu ulusal eşitliği ilan etmemiz için yeterli değildir, ezilen insanlara pratikte –ki son derece güvensizler– onlarla birlikte olduğumuzu, onlar için bulunduğumuzu ve onların ulusal çıkarlarına genel sözlerle değil, gerçekte, fiilen hizmet ettiğimizi göstermemiz gerekiyor.

Halk, "fazla olması az olmasından iyidir" der. Dikkat ve sağduyu fazlalığının hiçbir zararı olmaz, ama ulusal sorunun olduğu yerde bunun azlığının parti için şiddetli sonuçları olur. Bu nedenle ulusal sorunu kongre gündemine yerleştirdik. Tüm sorunlarda olduğu gibi bu sorunu da, yalnızca ilke düzeyinde değil aynı zamanda bütünüyle somut bir şekilde sosyalist inşanın verili aşamasına uygulayarak ortaya koyduk.

---

2 S. Petlyura: İç savaş boyunca Ukrayna'da Sovyet iktidarına muhalefet eden şehir küçükburjuvazisine ve köylülüğe dayanan Ukrayna milliyetçi hareketinin lideri.

Ulusal istemlere devlet yapısı içinde nasıl örgütlü bir ifade verebiliriz? Bu soruna karşı federasyonun tavrı kesin değildi. Son birkaç yıl boyunca bu meselede tamamıyla söz konusu aşamanın fazla sürmeyeceği kanısını taşıyorduk ve aynı Çar Petro'nun zamanında Eski İnananlar'ın "ne diye sağlam yapılmış evler istiyoruz ki, biz İsa'nın gelişini bekliyoruz" demeleri gibi, biz de, bir dereceye kadar sanki devrimin çok hızlı bir gelişimini bekleyerek, kendimizi uzun inşa faaliyetiyle meşgul etmeye istekli değildik.

Sonra NEP geldi ve ardından anlaşıldı ki NEP çok uzun süreli bir işti; ve kendimize dedik ki, taş evler olmasa bile –onlardan çok ilerideyiz!– en azından daha sürekli, hatta yalnızca geçici bir yerleşim biçimine geçmek zorundayız, ve ulusal soruna ilişkin şimdiki devlet örgütlenmemiz bu dikkatliliğimizin ifade edilişidir. Biz işe Sovyet Cumhuriyetleri Birliğini oluşturmakla başladık ve onu oluşturduğumuzda, çeşitli ulusların özgül çıkarlarına ve istemlerine doğru bir şekilde yanıt verebileceğimiz bir örgütsel aygıtı sağlamamış olduğumuzu fark ettik. Buradan, başlangıçta birçok yoldaşı şoka uğratan özel bir Sovyet uluslar kamarası düşüncesine vardık.

Kabul etmeliyim ki başlangıçta bundan pek hoşlanmamıştım. "İkinci kamara" ifadesi devlet hukukuna ilişkin eski ders kitaplarını hatırlatan havasıyla çok sevimsiz görünüyordu. Fakat sorun hiç de bu değildi. Sorun, ulusal soruna sistematik, örgütlü ve planlı bir şekilde yaklaşmanın gerekliliğiydi. Burada, Merkez Denetleme Komisyonuyla belli bir benzerlik söz konusudur. Merkez Denetleme Komisyonu nedir? Şüphesiz bir iksir değildir ve tüm problemleri çözebilecek bir organ oluşturduğumuzu ileri sürmemiz saçma olur. Hayır, ama bu çok daha doğru ve sistematik bir şekilde, devlet aygıtımız, parti ve işçi sınıfı içinde neler yapıldığını kontrol eden ve böylelikle problemlere doğru bir çözüm olanağını kolaylaştıran yeni bir organdır.

Peki uluslar kamarası nedir? Her ulusal fikrin nerede zarar verdiğine ve özel bir ulusal grubun şu ya da bu tedbire nasıl tepki göstereceğine vs. ilişkin daha sistemli ve planlı olarak ağız yoklamak için kurulmuş özel bir organdır. Ulusal politikada genel liderlik tabii ki bütünüyle partimizin elindedir. Ama parti tüm bu problemleri kendi kafasından parti düşüncesinin dahili egzersizinin biricik yöntemiyle çözemez; parti somut görevler ve koşullarla örgütlü ilişkiye ihtiyaç duyar. Eski problemleri çözmek için, ulusal sorunda da, yeni, daha karmaşık, daha gelişmiş organlara ve daha sistemli ve planlı yöntemlere ihtiyaç duyar.

Doğu'da Perspektifler ve Görevler

Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesinin Üçüncü Yıldönümünde Yapılan Konuşma

21 Nisan 1924

Yoldaşlar, üniversitenizin üç yıllık çalışmalarını özetleyen belgeleri, hücre büronuzdan edindim. İsteğim üzerine kimi yoldaşlar, en önemli noktaların hepsini benim için işaretleyerek, belgelerden haberdar olma görevimi önemli ölçüde kolaylaştırdılar. Ve nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum, belki benim ayıbım belki de kaybımdır ama, üniversitenizin çalışmalarını ne günlük ne de aylık olarak yakından izleme fırsatım oldu. Bu çalışmalar, yıldönümlerinde alışılagelen abartmalardan tamamıyla uzak olarak söylüyorum, istisnai ve dünya-tarihsel bir öneme sahiptir.

Yoldaşlar, yıldönümü toplantılarında belki teoriye dalmak adetten değildir; ancak yine de, üniversitenizin, hiçbir şekilde basit bir devrimci eğitim kurumu olmayıp, dünya-tarihsel önemde bir kaldıraç oluşturduğu yönündeki görüşümü destekleyecek genel nitelikte birkaç gözlemimi sunmama izin verin.

Günümüzün tüm politik ve kültürel hareketi, kendisinden köklenmiş olduğu, büyüdüğü ve sınırlarından taştığı kapitalizme dayanıyor. Ancak şematik konuşacak olursak, kapitalizmin iki farklı yüzü vardır: Metropollerin kapitalizmi ve sömürgelerin kapitalizmi. Metropolün klasik örneği Britanya'dır. Bugün o, MacDonald'ın sözde "İşçi" hükümetiyle taçlandırılmıştır. Sömürgelere gelince, hangisinin en tipik sömürge olduğunu söylemekte tereddüt ediyorum: Bu, biçimsel anlamda sömürge olan Hindistan da olabilir; bağımsızlık görünümünü dünyadaki konumu itibariyle henüz koruyan ve sömürge tipine ait gelişim çizgisiyle Çin de. Klasik kapitalizm Britanya'dadır. Marx, *Kapital*'i Londra'da, en ileri ülkenin gelişimini doğrudan gözlemleyerek yazdı; ne zaman incelediğinizi hatırlamasam da sizler bunu biliyorsunuz... Sömürgelerde kapitalizm, kendi parçalarından değil, yabancı sermayenin davetsiz gelişiyle gelişir. İki farklı tipi oluşturan şey de budur. Çok bilimsel olmasa da, oldukça kesin ifadelerle koyacak olursak; MacDonald neden bu kadar tutucu, bu kadar çapsız ve aptaldır?

Çünkü Britanya kapitalizmin klasik toprağıdır; çünkü oradaki kapitalizm el çıkrıklarından başlayarak, manüfaktürden geçerek modern sanayiye adım adım, "evrimci" yoldan, organik olarak gelişti. Ve bundan dolayı dünün ve daha öncesinin önyargılarını, geçmiş ve önceki yüzyılların önyargılarını, geçmişin tüm ideolojik süprüntülerini MacDonald'ın kafasında bulmanız mümkündür [*alkışlar*]. İlk bakışta burada bir tarihsel çelişki varmış gibi görünür: Marx neden, eğer Rusya'yı saymazsak, 19. yüzyı-

lın ilk yarısında Avrupa'nın en büyük ülkelerinin en gerisinde, geri Almanya'da ortaya çıktı? Marx neden Almanya'da ortaya çıktı ve Lenin neden 19. ve 20. yüzyılların kesiştiği dönemde Rusya'da ortaya çıktı? Açık bir çelişki! Fakat bu ne türden bir çelişkidir? İşte bu, ancak tarihsel gelişimin diyalektiği dediğimiz şeyce açıklanabilecek türden bir çelişkidir.

Tarih, Britanya makineleri ve pamukluları biçimi altında, gelişmenin en devrimci faktörünü yarattı. Fakat bu makine ve pamuklular, insan bilinci genel olarak ürkütücü bir tutuculuk düzeyinde kalırken, uzun ve yavaş bir tarihsel geçiş yoluyla, adım adım oluşturuldu ve yaratıldı.

Ekonomik gelişme yavaş ve sistematik bir biçimde ilerlediğinde, insanın kafasındakileri yerle bir etmek daha zorlaşır. Öznelciler ve idealistler, genelde, insan bilincinin, eleştirel düşüncenin vs., tarihi tıpkı bir römorkun mavnayı çekmesi gibi ilerlettiğini söylerler. Bu doğru değildir. Sizler ve ben Marksistiz ve şunu biliyoruz; tarihin itici gücü, bugüne kadar insan iradesinden bağımsız olarak şekillenmiş olan ve özellikle tekrar edeyim, eğer gelişme yavaş, organik ve hissedilmez bir şekilde gerçekleşirse, yeni bir politik düşüncenin kıvılcımını üretmek için insanın tutucu kafatasını parçalamayı giderek daha fazla güçleştiren üretici güçlerden oluşur. Ancak bir metropolün, Britanya gibi kapitalizmin klasik bir toprağının üretici güçleri 19. yüzyılın ilk yarısındaki Almanya, 19. ve 20. yüzyılların havzasındaki bizler ve günümüz Asya'sı gibi daha geri ülkelere hücuma geçtiğinde; ekonomik etkenler eski rejimi çatırdatan bir devrimci yola girdiklerinde; gelişim, aşamalı ve "organik" olarak değil, muazzam şoklar ve eski toplumsal katmanlarda ani kaymalar aracılığıyla gerçekleştiğinde; eleştirel düşünce, karşılaştırılmaz ölçüde kolay ve hızlı bir şekilde devrimci ifadesini bulur; şüphesiz bunun için önceden gerekli teorik malzemeyi de sağlayarak. Bu nedenle Marx 19. yüzyılın ilk yarısında Almanya'da ortaya çıktı ve bu nedenle Lenin burada ortaya çıktı; ve bu nedenle en muhafazakâr "işçi" partisinin, Avrupa kapitalizminin en yüksek, en eski ve en ulu toprağında, Britanya'da olması gibi ilk bakışta paradoksal gözüken bir olguyu gözlemleyebiliyoruz. Öte yandan ekonomik ve kültürel açıdan konuşacak olursak son derece geri bir ülke olan Sovyetler Birliği'mizde, –bunu çekinmeksizin söylüyorum çünkü bir olgudur– dünyadaki en iyi komünist partisine sahibiz [*alkışlar*].

Şunu belirtmeliyiz ki, ekonomik gelişmişliğine bakıldığında Rusya, Britanya gibi klasik metropoller ile Hindistan ya da Çin gibi sömürge ülkeler arasındaki yolun tam ortasında bulunmaktadır. Gelişme biçimleri ve yollarına göre, Sovyetler Birliği'ni Britanya'dan ayıran şeyler, Doğu ülkelerinin gelişiminde kendisini çok daha keskin bir biçimde gösteriyor. Kapitalizm oralara yabancı mali sermaye biçiminde hücum eder. Oralarda kapitalizm, eski ekonomik temelin altını oyan ve silkeleyen hazır makinelerle şahlanır ve kapitalist bir ekonominin Babil Kulesi gibi kendi yıkıntıları üzerinde yükselir. Doğu ülkelerinde kapitalizmin hareketi, ne aşamalı, ne yavaş, ne de "evrimsel"dir, tersine bu hareket çok ani ve yıkıcıdır; gerçekte birçok durumda, dünün Çarlık Rusya'sında olduğundan çok daha yıkıcı.

Yoldaşlar, Doğu'nun önümüzdeki yıllar ve onyıllardaki kaderi işte bu temel bakış açısından incelenmek zorundadır. Amerikan ve Britanya bankalarının 1921, 1922, 1923 yıllarına ait hesapları gibi basmakalıp kitaplara bile baksanız, Londra ve New York'un banka bilançolarında Doğu'nun yarınki devrimci kaderini okursunuz. Bri-

tanya kendi rolünü bir kez daha dünyanın tefecisi olarak ortaya koyar. Birleşik Devletler inanılmaz miktarlarda altın biriktirmiştir: Merkez Bankasının kasasında 3 milyar dolar değerinde altın saklanıyor, bu 6 milyar altın ruble eder. Bu miktar Birleşik Devletler ekonomisini fazlasıyla aşmaktadır. Britanya ve Birleşik Devletler'in kimlere borç verdiğini soracaksınız. Muhtemelen sizin de duyduğunuz gibi bize borç vermiyorlar, Almanya'ya da vermiyorlar, frankın değerini korumak için Fransa'ya bir miktar kuru kemik bahşediyorlar. O halde borçlar nerelere akıyor? Büyük bir bölümünü sömürge ülkelere veriyorlar; bu paralar, Asya'nın, Güney Amerika'nın, Güney Afrika'nın endüstriyel gelişimini finanse ediyor. Size sayılardan bahsetmeyeceğim: Bir kısmı elimde olmasına rağmen, bunlar raporumu gereksiz yere uzatacaktır. Fakat şunu söylemek yeterlidir; son emperyalist savaşa kadar yarı-sömürge ve sömürge ülkeler, Birleşik Devletler ve Britanya'dan, gelişmiş kapitalist ülkelerin aldığı kredilerin muhtemelen yarısı kadar daha fazla kredi almışlardı, bugüne kadar sömürge ülkelerdeki mali yatırımlar eski kapitalist ülkelerdeki yatırımları hatırı sayılır ölçüde aşmıştır. Neden? Birçok neden var ama ikisi çok önemli: Birincisi, harap olmuş, nesi var nesi yok elinden alınmış ve bağrındaki azgın Fransız militarizmi –her zaman için dinç kabarışları tehdit eden bir militarizm– ile eski Avrupa'ya güven eksikliği; ikincisi, sömürge ülkelere, hammadde kaynağı olarak ve Birleşik Devletler ile Britanya'nın mamul malları ve makinelerinin müşterileri olarak duyulan gereksinim. Savaş sırasında olduğu gibi şimdi de, Japonya, Hindistan, Güney Amerika, Güney Afrika gibi sömürge, yarı-sömürge ve genel olarak geri kalmış ülkelerin paldır küldür sanayileşmesini gözlemekteyiz. Hiç kuşku yok ki, Çin Kuomintang Partisi, Çin'i bir ulusal-demokratik rejim altında birleştirmeyi başarırsa, Çin'in kapitalist gelişmesi dev adımlarla ilerleyecektir. Ve bunların tümü, tarihöncesi, yarı-barbar bir durumdan birdenbire silkinip, kendilerini sanayinin eritme potasının içinde, fabrikada bulacak olan muazzam bir proleter kitlesinin seferberliğini hazırlayacaktır. Bunun sonucu olarak, emekçilerin bilinçlerinde geçmişin süprüntülerini biriktirip korumaya zaman kalmayacak; bir giyotin, geçmişi gelecekten kopararak ve onları yeni düşünceler, yeni biçimler ve yeni yaşam ve mücadele yolları aramaya zorlayarak, geçmişteki bilinçlerinden koparıp atacaktır. Ve böylece, bu noktada, bazı ülkelerde artık sahneye çıkması, diğerlerindeyse derinlemesine ve genişlemesine gelişmesi gereken şey ortaya çıkıyor: Doğu'nun Marksist-Leninist partileri: Japon komünistleri, Çin komünistleri, Türk ve Hindistan komünistleri vb.

Doğu topraklarının emekçi yoldaşları! 1883'de İsviçre'de Rus "Emeğin Kurtuluşu" grubu oluşturulmuştu. Bu, o kadar uzun zaman önce miydi? 1883'den 1900'e 17 yıl ve 1900'den 1917'e bir 17 yıl daha, yani toplam 34 yıl; bir yüzyılın üçte biri, bir kuşak: III. Aleksandr'ın hükümdarlığı boyunca Marksizmin düşüncelerinin ilk teorik-propagandist çevresinin örgütlenmesinden Çarlık Rusya'sının proletarya tarafından fethedilmesine kadar geçen süre, topu topu bir yüzyılın üçte biridir!

Bunu yaşamış biri için, bu süre uzun ve acılı bir dönem olarak görünecektir. Fakat tarih ölçeğinden bakıldığında, bu, eşi benzeri olmayan şiddette ve vahşilikte bir tempo sunar. Doğu ülkelerindeki gelişme temposu, tüm göstergeleriyle çok daha hızlı olacaktır. Bu durumda, izlediğimiz perspektif ışığında, Doğu Emekçileri Komünist Üniversiteniz neyi ifade ediyor, nedir bu üniversite? Bu üniversite, Doğu ülkelerinin "Emeğin Kurtuluşu" gruplarının fidanlığıdır. [*büyük alkışlar*]

Şurası doğrudur ve hiç kimse buna gözlerini kapayamaz ki; Doğu'nun genç Marksistlerinin karşılaşacağı tehlikeler büyüktür. Biliyoruz ve siz de öğreneceksiniz ki; Bolşevik Partisi çok ciddi iç ve dış mücadeleler içinde biçimlenmiştir. Biliyorsunuz ki, iğdiş ve tahrif edilmiş bir Marksizm, daha sonraları burjuvazinin politik uşakları haline gelen Struvecilerin, birçokları sonradan Oktobristlere ve hatta daha da sağa iltica eden Kadetlerin, burjuva entelijensiyanın çok yönlü politik çalışmasının 1890'lardaki okulu gibiydi. Ekonomik olarak geri olan Rusya, siyasal anlamda ne farklılaşmış ne de tamamıyla biçimlenmiş bir ülkeydi: Marksizm kapitalizmin kaçınılmazlığından bahsediyordu ve kendileri için sosyalizmi değil kapitalizmi arzulayan bu burjuva-ilerici unsurlar devrimci yönlerinden arındırılmış bir "Marksizmi" benimsediler. Aynı şeyler Romanya'da da oldu. Romanya'nın bugünkü yönetici hergelelerinin çoğunluğu, zamanlarını Marksizme yağcılık okulunda geçirdiler, bunlardan bazıları Fransa'da Guesdeciliğe bağlandılar. Sırbistan'da bugünkü muhafazakâr ve gerici politikacıların tümü gençliklerinde Marksizm ya da Bakunincilik okullarından geçmişlerdi.

Bu olgu, Bulgaristan'da daha az gözlemlenebilir. Ancak genel olarak, burjuva-ilerici politikaların amaçları için Marksizmin bir süreliğine sömürülmesi olgusu kendi ülkemizi olduğu gibi, güney-doğu Balkan ülkelerini de karakterize eder. Böylesi bir tehlike Doğu'da da Marksizmi tehdit ediyor mu? Kısmen. Neden? Çünkü Doğu'daki ulusal hareketler tarihte ilerici bir etkendir. Hindistan'ın bağımsızlık mücadelesi esaslı bir ilerici harekettir; siz ve ben biliyoruz ki, bu mücadele aynı zamanda ulusal-burjuva görevlerle sınırlıdır. Çin'in kurtuluş mücadelesi, Sun Yat-sen'in ideolojisi, demokratik bir mücadele ve ilerici bir ideolojidir ama burjuvadır. Çin'de Kuomintang'ı ileri iterek destekleyen komünistlerin arkasındayız. Bu çok önemlidir ancak aynı zamanda burada ulusal-demokratik bir yozlaşma tehlikesi de mevcuttur. Ve bu tehlike, Doğu'da sömürge köleliğinden kurtulmak için verilen ulusal mücadeleler alanını oluşturan tüm Doğu ülkeleri için de geçerlidir. Doğu'nun genç proletaryası bu ilerici harekete dayanmalıdır; fakat kesin surette açıktır ki, yaklaşan dönemde Doğu'nun genç Marksistleri için, "Emeğin Kurtuluşu" gruplarının parçalanması ve kendilerini milliyetçi ideolojinin içinde eritmeleri tehlikesi söz konusudur.

Buna rağmen avantajınız neredediir? Rus, Romen ve diğer eski Marksist kuşaklar karşısındaki avantajınız, yalnızca Marx sonrası dönemde değil, aynı zamanda Lenin sonrası dönemde yaşıyor, yaşayacak ve çalışacak olmanızdadır. Hücre büronuzun bana kibarca küçük notlarla birlikte ilettiği gazetenizde Marx ve Lenin hakkında sıcak bir polemik okudum. Birbirinizle çok şiddetli tartışıyorsunuz, bunu bir suçlama olarak söylemiyorum. Burada sorun, bazılarının görüşleri doğrultusunda Marx'ın yalnızca bir teorisyen olduğu şeklinde konulmuş; bu nedenle muhalif taraf bu konumu betimleyerek itiraz ediyor: "*Hayır, Marx, Lenin gibi devrimci bir politikacıydı ve hem Marx hem de Lenin'de teori ve pratik el ele gitmiştir.*" Sorunun bu şekliyle soyut formülasyonunda bu önerme kuşkusuz doğrudur ve tartışma götürmez; ancak bu iki tarihsel şahsiyet arasında halen bir farklılık bulunmaktadır ki bu farklılık sadece bireysel özelliklerindeki ayrımdan değil aynı zamanda yaşadıkları dönemler arasındaki ayrımdan da kaynaklanır. Marksizm, kuşkusuz akademik bir doktrin değil, devrimci eylemin kaldıracıdır; Marx boşu boşuna "filozoflar dünyayı yeterince açıkladılar, artık onu değiştirmeliyiz" dememiştir. Fakat Marx'ın yaşadığı Birinci Enternasyonal döneminde ve sonra İkinci Enternasyonal zamanında

işçi sınıfı hareketinin Marksizmi bütünsel olarak ve sonuna kadar kullanma fırsatı var mıydı? Marksizm, eylemde gerçek somutlanmasını bulmuş muydu? Hayır. Marx, devrimci teorisinin belirleyici tarihsel ana, iktidarın proletarya tarafından fethine uygulanması konusunda kılavuzluk etme fırsatı ve şansına sahip miydi? Hayır değildi. Şüphesiz Marx, öğretisini bir akademisyen olarak oluşturmadı. Bildiğiniz gibi o, bütünüyle devrimden, burjuva demokrasisinin çöküşünün değerlendirilmesi ve eleştirisinden doğdu ve gelişti. *Manifesto*'sunu 1847'de yazdı ve 1848 devrimini Marksist bir çerçeveden, daha doğrusu Marx'ın kendi çerçevesinden değerlendirerek burjuva demokrasisinin sol saflarında faaliyet gösterdi. Londra'da *Kapital*'i kaleme aldı; aynı zamanda tüm ülkelerdeki işçi sınıfı içindeki en ileri grupların politikalarının esin kaynağı olan Birinci Enternasyonal'in kurucusuydu, fakat sadece bir ülkenin değil bütün dünyanın kaderini belirleyen bir partinin başında değildi. Marx kimdir sorusuna kısaca cevap vermek istediğimizde söyleyeceğimiz şey şudur: "*Marx Kapital'in yazarıdır.*" Ve kendimize Lenin'in kim olduğunu sorduğumuzda, "*Lenin Ekim devriminin yazarıdır*" diyeceğiz [*Alkışlar*]. Lenin, herkesten kuvvetli bir şekilde, Marx'ın öğretisini revize etmekten, yeniden inşa etmekten ya da gözden geçirmekten uzak olduğunu vurgulamıştı. Lenin, Marx'ın yasalarını değiştirmek için değil, onu yerine getirmek için, eski sözcüklerle konuşarak ortaya çıktı. O, bunu herkesten daha çok vurgulamıştır. Lenin o dönemde, Marx'ı, kendisi ile Marx arasındaki kuşakların tortuları altından, Kautskizmin, MacDonaldizmin, işçi ağalarının muhafazakârlığının ve reformist ve milliyetçi bürokrasinin tortuları altından çekip çıkarmaya ve tortulardan, eklemelerden ve tahrifatlardan bir kez temizlenmiş olan gerçek Marksizmin araçlarını büyük tarihsel eyleme tamamıyla ve bütünsel olarak uygulamaya gerek duymuştu. Bu yüzden genç kuşaklar olarak sizin en büyük avantajınız, bu çalışmada dolaylı ya da doğrudan yer almanız, bunu gözlemlemiş olmanızdır; dahası Leninizmin politik ve ideolojik ortamında yaşıyor ve pratiğe denk düşen bu teoriyi Doğu Emekçileri Üniversitesinde özümsüyor olmanızdır. Bu sizin devasa ve paha biçilmez avantajınızdır ve bunu anlamak zorundasınız. Marx'ın kendisi, teorisinde onyılların ve yüzyılların gelişiminin deneyiminden yararlanabilmesine ve bunu kucaklayabilmesine rağmen, onun öğretisi daha sonraları, gündelik mücadele içinde kısmen dahası çarpıtılmış biçimde özümsenmiş farklı unsurlara parçalandı. Lenin ortaya çıktı, bir kez daha Marksizmi bir araya getirdi ve yeni koşullarda, en büyük tarihsel ölçeğin eyleminde bu öğretiyi ortaya koydu. Bu eylemi gördünüz ve buna bağlandınız: Bu sizi bir yükümlülüğün altına sokuyor ve Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi bu yükümlülüğün üzerine inşa edildi.

Yoldaşlar, bu nedenle, varlığı tartışma götürmez ve birçoklarını kapıp sürükleyen – başka türlü de olamaz– ulusal demokratik yozlaşma tehlikesi, Sovyetler Birliği ve Üçüncü Enternasyonal'in varlığı olgusu sayesinde oldukça azalmıştır. Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesinden çıkacak temel çekirdeğin, Doğu topraklarındaki proleter hareketin sınıf mayası, Marksist mayası, Leninist mayası olarak görev yerini alacağını ummamız için tüm koşullar vardır. Yoldaşlar size duyulan talep, devasa gözüküyor ve kendisini, daha önce de söylediğim gibi derece derece değil ani ve aynı zamanda kendi tarzında "yakıcı" olarak ortaya koymaktadır. Lenin'in son makalelerinden biri olan "Az Olsun, Öz Olsun"u okuyun: Görünüşte bu söz özel bir örgütsel soruna ilişkindir ancak aynı zamanda Avrupa'nın gelişimi ile bağlantılı olarak Doğu ülkelerinin gelişimi perspektiflerini de kapsamaktadır. Makalenin ardında yatan ana

fikir nedir? Batı devriminin gelişiminin gecikebileceği. Nasıl gecikebilir? MacDonaldizmle; zira Avrupa'nın en muhafazakâr gücü gerçekte MacDonaldizmdir. Türkiye'nin hilafeti nasıl kaldırdığını ve MacDonald'ın nasıl tekrar dirilttiğini görebiliriz. Bu, Batı'nın karşı-devrimci Menşevizmi ile Doğu'nun ilerici ulusal-burjuva demokrasisi arasındaki keskin karşıtlıkların fiiliyatta çarpıcı bir örneği değil midir?

Afganistan'da günümüzde gerçekleşen olaylar gerçekten dramatiktir: MacDonald'ın Britanya'sı, bağımsız Afganistan'ı Avrupalılaştırmaya çabalayan ulusal-burjuva sol kanadı eziyor ve Pan-islamizmin, hilafetin ve daha beterlerinin en berbat önyargılarıyla dolu en gerici ve en karanlık güçlerini geri getirmeye çalışıyor. Eğer canlı çatışmaları içinde bu iki gücü tartarsanız, Doğu'nun bize, Sovyetler Birliği ve Üçüncü Enternasyonal'e doğru niçin daha fazla meyledeceği derhal netleşecektir.

Geçmiş gelişimi nedeniyle, işçi sınıfı ağalarının korkunç tutuculuğunu koruduğu Avrupa'nın nasıl daha da artan bir ekonomik çözülüşten geçtiğini görebiliriz. Avrupa için hiçbir çıkış yolu yoktur. Ve bu, özellikle, Amerika'nın, ekonomik gelişme yeteneğine haklı olarak güvenmediği Avrupa'ya borç vermemesi olgusunda ifade buluyor. Diğer yandan şunu da görmekteyiz ki, aynı Amerika ve aynı Britanya, sömürge ülkelerin ekonomik gelişmesini finanse etmek zorunda kalmış ve böylece onları çılgın bir tempoyla devrim yoluna sürüklemiştir. Eğer Avrupa, işçi ağalarının ahmak, dar kafalı, aristokratik, ayrıcalıklı MacDonaldizminin bugünkü kokuşmuş durumunun tam ortasına sürüklenirse, devrimci hareketin ağırlık merkezi tamamıyla ve bütünsel olarak Doğu'ya kayacaktır. Ve bu durumda ortaya çıkmaktadır ki, eski Rusya'mızı ve eski Doğu'yu kendi ayakları üzerine kaldıran devrimcileştirici bir faktör olarak Britanya'da kapitalist gelişmenin birkaç onylı gerekli olduysa da, şimdi artık Doğu'daki devrimin birkaç kalın kafayı ezmek ya da gerekliyse uçurmak üzere Britanya'ya geri uğraması ve Avrupa proletaryasının devrimine bir itkide bulunması zorunlu olacaktır [*Alkışlar*]. Tarihsel olasılıklardan *biri* budur. Aklımızın bir köşesinde durmalıdır.

Üniversitenizde öğrenci olan ve bazı yaşlı ve cahil kadınları etrafına toplayan bir Türk kızının Kazan'da yarattığı muazzam etki hakkında bana gönderdiğiniz belgeleri okudum. Küçük ama bir gösterge olarak derin tarihsel anlama sahip bir olay bu. Bolşevizmin anlamı, gücü ve özü, işçi ağalarına değil, ayaklananlara, mazlumlara, milyonlara ve ezilenlerin en ezilenlerine yönelmiş olmasında yatar.

İşte bu nedenle Bolşevizm, şu anda bile özümsenmiş olmaktan veya tamamıyla irdelenmiş olmaktan uzak teorik içeriği aracılığıyla değil, özgürleştirici yaşam soluğu nedeniyle Doğu ülkelerinin en gözde öğretisi haline gelmiştir. Lenin'in sadece Kafkaslarda değil aynı zamanda Hindistan'ın içlerinde de çok iyi tanındığının en taze kanıtlarını sizin makalelerinizde okuduk. Biliyoruz ki, Çin'de, hayatları boyunca Lenin'in tek bir makalesini bile okumamış emekçi kitleler, tarihin soluğu olma kudretindeki Bolşevizme doğru büyük bir içtenlikle yöneliyorlar. Dışlanmış, ezilmiş, en kötü şartlarda çalıştırılan, kendileri için başka hiçbir tarihsel çözümün olmadığı, başka bir kurtuluşun olmadığı milyonlar; söz konusu olan şeyin, on ve yüz milyonlara hitap eden bir öğreti olduğunu sezdiler. Emekçi kadınların kalplerinde Leninizmin böylesine coşkulu bir karşılık bulmasının nedeni buradadır, çünkü yeryüzünde emekçi kadınlardan daha ezilmiş başka bir katman yoktur! Üniversiteniz öğrencisinin Kazan'da nasıl konuştuğunu ve cahil Tatar kadınların nasıl onun etrafında toplandığını okuduğumda, son dönemde Bakû'da geçirdiğim kısa bir süreyi

hatırladım. İlk kez Bakû'de bir Türki kadın komünisti görmüş ve duymuştum. Orada, koridorlarda onlarca ve büyük olasılıkla yüzlerce Türki kadın komünisti gözlemleyebildim. Onların coşkusunu, kurtuluşun yeni sözcüklerini işiten ve yeni bir hayata gözlerini açan dünün kölelerinin kölesi olanların bu tutkusunu gördüm ve duydum. Ve yine ilk defa orada, şu net sonuca ulaştım ve kendime dedim ki; Doğu halklarının hareketinde kadınlar Avrupa'daki ve buradakinden çok daha büyük bir rol oynayacaklar [*Alkışlar*]. Neden? Tamı tamına şu nedenden ötürü; Doğu kadını, Doğu erkeğiyle karşılaştırılmaz ölçüde önyargılar tarafından eziliyor, zincire vuruluyor ve kafası karıştırılıyor ve çünkü yeni ekonomik ilişkiler, yeni tarihsel akımlar onu eski hareketsiz ilişkilerden erkeklerden çok daha güçlü ve hızlı biçimde çekip çıkaracaktır. Bugün bile, Doğu'da hâlâ İslâmın, eski önyargıların, inanışların ve geleneklerin egemenliğini gözlemleyebiliyoruz, ancak bunlar giderek tuzla buz olacaktır. Tıpkı yıpranmış bir elbise gibi, uzaktan baktığınızda tek parça gibi görünür; her şey yerli yerindedir ve tüm kıvrım yerleri yerinde durmaktadır; ama bir el hareketi ya da bir rüzgâr esintisi, tüm giysiyi bir toz yığınına dönüştürmeye yeter. Bunun gibi, Doğu'da çok derinmiş izlenimini veren o eski inanışlar, gerçekte geçmişin gölgesinden başka bir şey değildirler. Türkiye'de hilafeti ilga ettiler ve onu kaldıranların kafalarından bir tek saç teli bile düşmedi; bu demektir ki, eski inanışlar artık çürümüştür ve emekçi kitlelerin yaklaşan tarihsel hareketi sayesinde ciddi birer engel olamayacaktır. Ve dahası bu şu anlama geliyor ki; yaşamında, alışkanlıklarında, yaratıcılığında en fazla engellenen, kölelerin kölesi Doğu kadını, onu örtülerinden kurtaracak yeni ekonomik ilişkileri talep ederek, kendisini birden her çeşit dini payandadan yoksun hissedecek; ona toplumdaki yeni konumunun farkına varma fırsatını sunacak olan yeni düşünceleri ve yeni bir bilinci kazanmak için tutkulu bir susuzluk çekecektir. Ve Doğu'da, uyanmış kadın işçiden daha iyi bir komünist, devrim ve komünizm idealleri için daha iyi bir savaşçı olmayacaktır [*Alkışlar*].

Yoldaşlar, bundan dolayı Üniversiteniz evrensel bir tarihi öneme sahiptir. Bu üniversite, Batı'nın ideolojik ve politik deneyimini kullanarak, Doğu için büyük bir devrimci maya hazırlıyor. Yakında sizin saatiniz gelecek. Amerika ve Britanya'nın mali-sermayesi Doğu'nun ekonomik temellerini tahrip ediyor, toplumun bir tabakasını bir diğerinin karşısına dikiyor, eskiyi parçalıyor ve yenisi için bir talep doğuruyor. Siz komünizm ideallerinin tohum ekicileri olarak ortaya çıkacaksınız ve çalışmalarınızın devrimci verimliliği, Avrupa'nın eski Marksist kuşaklarının çalışmalarının verimliliğinden ölçülemez derecede yüksek olacaktır.

Ancak yoldaşlar, söylediklerimden bir çeşit Doğu kibirliliğine çıkan sonuçlar üretmenizi istemem [*Gülüşmeler*]. Görüyorum ki hiçbiriniz beni bu şekilde algılamıyorsunuz... Eğer herhangi biriniz, Batı için Mesihvari bir kibirliliği ve hor görmeyi içinize sindirseydiniz, bu, kendinizi ulusal demokratik ideoloji içinde eritmenin en kısa ve hızlı yolu olurdu. Hayır, Doğu'nun devrimci komünistleri, üniversitelerinde, Doğu'nun ve Batı'nın güçlerini tek bir büyük amacın bakış açısından yan yana getirip, birbirine bağlayarak dünya hareketini bir bütün halinde incelemeyi öğrenmelidirler. Sizler, Hint köylülerinin ayaklanmasını, Çin limanındaki hamalların grevini, Kuomintang burjuva demokrasisinin politik propagandasını, Korelilerin bağımsızlık mücadelesini, Türkiye'nin burjuva-demokratik yeniden doğuşunu ve Transkafkasya Sovyet Cumhuriyetindeki ekonomik, kültürel ve eğitimsel çalışmaları nasıl bir arada ele alacağınızı; tüm bunları, Komünist Enternasyonal'in, Avrupa'daki

ve özellikle İngiliz komünist köstebeğinin, MacDonald'ın muhafazakâr kalesinin altını yavaş yavaş –birçoğumuzun istediğinden daha yavaş– oymaya başladığı Britanya'daki çalışma ve mücadelesi ile hem ideolojik hem de pratik olarak nasıl ilişkilendireceğinizi bilmek zorundasınız [*Alkışlar*]. Üçüncü yıldönümünüz şüphesiz kendi içinde oldukça alçakgönüllü bir yıldönümüdür. Birçoğunuz Marksizmin yalnızca eşiğindesiniz. Fakat yineleyeyim, eski kuşaklar üstündeki avantajınız şu olguda yatıyor ki; siz Marksizmin ABC'sini, bizim durumumuzda olduğu gibi kapitalizmin egemenliğindeki ülkelerde yaşamdan kopuk göçmen çevrelerin içinde değil, Leninizm tarafından fethedilmiş topraklarda, Leninizmle beslenen topraklarda ve Leninizmin atmosferi ile sarıp sarmalanmış topraklarda öğreniyorsunuz. Marksizmi yalnızca broşürlerden incelemiyorsunuz, bu ülkenin politik atmosferi içinde onu soluma fırsatına sahipsiniz. Bu, yalnızca buraya Sovyetler Birliği'nin bir kısmını oluşturan Doğu cumhuriyetlerinden gelenler için değil, –şüphesiz önemi hiçbir şekilde daha az olmayan!– ezilen sömürge ülkelerden gelmiş olanlar için de geçerlidir. Emperyalizme karşı mücadelenin son bölümünün, bir, iki, üç veya beş yıllık dönem içine yayılıp yayılmayacağını bilmiyoruz, ama biliyoruz ki, her yıl Doğu'nun Komünist Üniversitesinden yeni bir hasat kaldırılacaktır. Her yıl bize, Leninizmin ABC'sini bilen ve bunun pratiğe nasıl uygulanacağını görmüş komünistlerden oluşan yeni bir çekirdek sağlayacaktır. Sonucu belirleyici olaylardan önce bir yıl geçerse, bir ürünümüz; iki yıl geçerse iki ürünümüz; üç yıl geçerse üç ürünümüz olacak. Ve bu belirleyici olaylar gelip çattığında, Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesinin öğrencileri şunu diyecekler: "Biz buradayız. Bir şeyi öğrendik. Sadece, Marksizmin ve Leninizmin düşüncelerini Çin, Hindistan, Türkiye ve Kore dillerine çevirmeyi değil, Doğu'nun emekçi kitlelerinin acılarını, tutkularını, taleplerini ve umutlarını Marksizmin diline çevirmeyi de öğrendik."

"Size bunu kim öğretti?" diye soracaklar.

"Bunu bize Doğu Emekçileri Komünist Üniversitesi öğretti." Ve sonra size, şimdi, üçüncü yıldönümünüzde söyleyeceğim şeyi söyleyecekler:

"Şan olsun Doğu'nun Komünist Üniversitesine."

[*Coşkulu tezahüratlar ve Enternasyonal Marşı*]

Katalan Federasyonu[3]

23 Nisan 1931

Katalan Federasyonu, genel İspanyol komünist örgütlenmesine girmeye uğraşmalıdır. Katalonya öncüdür. Ancak bu öncü, proletaryayla ve daha sonra tüm İspanya köylülüğüyle birlikte yürümezse, Katalan hareketi olsa olsa Paris Komünü tipinde görkemli bir serüven olarak sonuçlanır. Katalonya'nın özel konumu bu yöne gidiyor. Ulusal çatışma, buharı öylesine kızıştırabilir ki, Katalan patlaması, bir bütün olarak İspanya'daki durum ikinci bir devrim için olgunlaşmadan çok önce meydana gelebilir.

Eğer Katalan proletaryası ulusal mayanın etkisi altında kendisini tüm İspanya proletaryasıyla güçlendirme şansını yakalamadan önce kesin bir mücadelenin içine çekilmesine izin verirse, bu en büyük tarihsel talihsizlik olurdu. Sol Muhalefet'in gücü ancak, Madrid'de olduğu gibi Barselona'da da, tüm bu sorunları tarihsel bir düzeye yükseltmekte yatabilir ve yatmalıdır. (...)

3 "İspanyol Devrimi"nden alınmıştır.

Katalan Milliyetçiliğinin İlerici Karakteri[4]

17 Mayıs 1931

Katalan Federasyonu'nun sözde milliyetçiliğine gelince, bu çok önemli ve ciddi bir sorundur. Bu konudaki hataların ölümcül sonuçları olabilir.

İspanya'da devrim, ulusal sorun da dahil tüm sorunları yeni bir güçle ortaya çıkardı. Ulusal eğilimlerin ve hayallerin baş taşıyıcısı, büyük sermayenin ve devlet bürokrasisinin merkezileştirici rolüne karşı köylülük arasında destek bulmaya uğraşan küçük-burjuva aydınlardır. Bugünkü aşamada, ulusal kurtuluş hareketi içindeki küçük-burjuvazinin önder rolü, genelde her devrimci demokratik harekette olduğu gibi, harekete kaçınılmaz olarak değişik türden sayısız önyargı getirir. Bu kaynaktan çıkan ulusal hayaller, işçiler arasına da sızar. Katalonya'da ve Katalan Federasyonu'nda şu anda yaşanan durum muhtemelen budur. Ama bütün bu söylenenler, Katalan ulusal mücadelesinin büyük İspanyol şovenizmi, burjuva emperyalizmi ve bürokratik merkeziyetçiliğe karşı ilerici, devrimci demokratik karakterini hiç bir şekilde azaltmaz.

Bir dakika bile unutulmamalıdır ki, bir bütün olarak İspanya ve özellikle Katalonya, şu anda Katalan milliyetçi demokratlar tarafından değil, toprak sahipleriyle ittifak içindeki İspanyol burjuva emperyalistleri, eski bürokratlar, generaller tarafından ve İspanyol milliyetçi sosyalistlerinin desteğiyle yönetilmektedir. Tüm bu kardeşlik, bir taraftan İspanyol sömürgelerine ısrarla boyun eğdirme, diğer taraftan bizzat İspanya'nın bürokratik merkezileşmesi, yani Katalanların, Baskların ve diğer ulusların İspanyol burjuvazisi tarafından baskı altında tutulması anlamına gelir. Gelişmelerin bugünkü aşamasında, sınıfsal güçlerin mevcut bileşimiyle, Katalan milliyetçiliği ilerici devrimci bir etkendir; İspanyol milliyetçiliği ise gerici emperyalist bir etken. Bu ayrımı anlamayan İspanyol komünisti, bunu görmezlikten geliyor, ön sıraya çıkarmıyor, tam aksine bunun önemini örtbas ediyor, İspanyol burjuvazisinin bilinçsiz bir ajanı olmayı ve proleter devrim davasına duyarsız kalmayı göze alıyor .

Küçük-burjuva milliyetçi hayallerin tehlikesi neredедir? Bu hayaller, İspanya proletaryasını ulusal sınırlarla bölme potansiyeline sahiptir ve bu da çok ciddi bir tehlikedir. Ancak İspanyol komünistleri bu tehlikeye karşı yalnızca bir tek şekilde başarıyla savaşabilirler: Egemen ulus burjuvazisinin zorbalığını acımasızca teşhir ederek ve bu şekilde ezilen ulus proletaryasının güvenini kazanarak. Diğer politikalar, ezilen bir ulusun küçük-burjuvazisinin devrimci demokratik milliyetçiliğine karşı ezen ulusun emperyalist burjuvazisinin karşı-devrimci milliyetçiliğini desteklemek anlamına gelecektir.

---

4 "İspanyol Devrimi"nden alınmıştır.

İspanyol Komünizmi ve Katalan Federasyonu[5]

8 Temmuz 1931

En zararlı, en tehlikeli ve hatta en uğursuz gelişme, bizlerin Katalon Federasyonu'nun politikasıyla dayanışma içinde olduğumuz veya onların sorumluluğunu taşıyor olduğumuz ya da hatta Federasyon'a merkezci gruplardan daha yakın durduğumuz şeklindeki düşünceyi Katalonya, İspanya ve tüm dünya işçilerinin kafasında güçlendirmek olurdu. Stalinistler, olanca güçleriyle konuyu bu şekilde göstermişlerdir. Şimdiye kadar buna karşı yeterince şiddetle mücadele etmedik. Bizi pek çok tehlikeye sokacak ve Katalan ve İspanyol işçilerinin gelişimine engel olacak bu yanlış anlaşılmayı gidermek çok çok önemli ve ivedidir.

Şüphesiz, Katalan Federasyonu'nun teşhiri, birincil olarak bizzat Katalonya'daki taraftarlarımızın üzerine düşen bir görevdir. Onlar kendi pozisyonlarını, net, açık, kesin bir eleştiride, Maurin'in politikalarına ilişkin –ki bunlar küçük-burjuva önyargıların, cehaletin, darkafalı "bilim"in ve politik sahtekârlığın karışımı politikalardır– söylenmedik hiçbir şey bırakmayan bir eleştiride deklare etmelidirler.

Cortes seçimlerinde Federasyon hemen hemen on bin oy aldı. Bu fazla değil. Şüphesiz devrimci bir çağda, gerçekten devrimci bir örgüt hızla büyüme yeteneğine sahiptir. Yine de bu, bu on bin oyun önemini büyük ölçüde azaltan bir durumdur: Cortes seçimlerinde, Katalan Federasyonu Barselona'da –en önemli devrimci merkez– yerel seçimlerde aldığından daha az oy aldı. İlk bakışta değersiz gelen bu olgu, bir belirti olması bakımından muazzam öneme sahiptir. Bu, ülkenin en ücra köşelerinde federasyon doğrultusunda bir işçi hareketi mevcut olduğu halde –hayli zayıf olmasına rağmen– Maurin'in kafa karışıklığının Barselona'da işçileri çekmemekte, aksine itmekte olduğunu kanıtlamaktadır. Şüphesiz Macia'nın kaçınılmaz iflâsı, ehvenişer olarak Maurin'e yardım bile edebilir. Ama Cortes seçimleri, Federasyonun şimdiki önderliğinin güçsüzlüğünü tümüyle göstermektedir. Devrimin üç ayı boyunca Barselona'da etkinliğini arttırmama hünerini göstermek, gerçekten özel "yetenekler" gerektirir.

Federasyon, devrimci politika dilinde neyi anlatır? Komünist bir örgütlenme midir? Ya da eğer öyle ise tam olarak ne türden; sağ, sol veya merkez? Hiç şüphe yok ki, federasyon için oy verenler, devrimci işçiler, potansiyel komünistlerdir. Ama fikirleri henüz hiç net değildir. Üstelik de bu işçileri karışık kafalılar yönlendirirse nasıl net olabilirler? Bu koşullar altında, en azimli, en gözü pek ve en kararlı işçiler, kaçınılmaz olarak resmi partiye bel bağlayacaklardır. Bu parti, Barselona'da yalnızca 170 oy ve Katalonya'nın tümünde yaklaşık 1000 oy aldı. Ama sanmayın ki bunlar daha kötü

5 *The Millitant*'dan alınmıştır, 1 Ağustos 1931.

unsurlardır. Aksine, bu unsurların pek çoğu bizimle olabilirdi ve bizler bayrağımızı açınca olacaklardır.

1917 devriminin başlangıcında, Rus Sosyal Demokrat örgütlerinin çoğunluğu karma bir yapıya sahiplerdi ve saflarında Bolşevikleri, Menşevikleri, uzlaşmacıları vs. barındırıyorlardı. Birleşme yönündeki eğilim öyle büyüktü ki, Bolşevik Partinin Mart sonundaki konferansında, Lenin'in gelişinden birkaç gün önce, Stalin, Menşeviklerle birleşmeyi bizzat ifade etti. Belli taşra örgütleri, tam Ekim Devrimine kadar karma halde kaldılar. Ben Katalan Federasyonu'nu benzer türden karma, kararsız, geleceğin Bolşeviklerini ve Menşeviklerini barındıran bir örgütlenme olarak görüyorum. Bu, Federasyon safları içinde politik ayrışma meydana getirmeye girişme politikasını haklı çıkarır. Bu yolda ilk adım, Maurinizmin politik bayağılığını teşhir etmektir. Burada merhametsiz olmak zorundayız.

Katalan Federasyonu ve Rusya'daki birleşik örgütler arasındaki benzerlik sınırlıdır, ama yine de önemli hususlardadır. Rusya'daki birleşik örgütler, varolan hiçbir Sosyal Demokrat grubu dışlamadılar. Her biri birleşik örgüt içinde kendi düşüncesi için mücadele etme hakkına sahipti. Bu Katalan Federasyonu içinde tümüyle farklıdır. Orada Troçkizm aforoz edilmiştir. Her karışık kafalı burada kendi kafa karışıklığını savunma hakkına sahiptir, ama Bolşevik-Leninist sesini uluorta yükseltemez. Ve onun için bu karışık, eklektik, birleşik örgüt, daha baştan sol kanadı dışlamaktadır; fakat tam da bu olgu sayesinde, merkezci ve sağ kanat eğilimlerin kaotik bir bloğu olmaktadır. Merkezcilik, ya sağa ya da sola gelişebilir. Katalan Federasyonu'nun devrim sırasında sol kanadı reddeden merkezciliği, yüzkarası bir imhaya gitmek üzeredir. Sol Muhalefet'in görevi, acımasız eleştirisiyle bu imhayı hızlandırmaktır.

Fakat göz önünde tutulması zorunlu olan fevkalâde önemli bir başka olgu daha var. Katalan Federasyonu'nun resmi varoluş amacı, tüm komünist örgüt ve grupların birliğini sağlamaktır. Belli ki, tabandaki üyeler bu slogana ilişkin çeşitli yanılsamalara sahip oldukları halde, bu birliği içtenlikle ve sadakatle arzulamaktadırlar. Bizler, bu yanılsamaları hiçbir biçimde paylaşmıyoruz. Birlik için mücadele ediyoruz, çünkü asli olmayan sorunlardan değil, bizzat İspanyol devriminin gelişiminden doğan sorunlar ve görevler temelindeki ideolojik ayrışmanın ilerici işlevini, birleşik bir partinin kadroları arasında başarılı olarak gerçekleştirmeyi ümit ediyoruz.

Bununla birlikte, her biçimde, komünist birleşme için mücadeleyi destekleriz. Bizim için, bu birleşmenin temel koşulu, birleşik örgütün kadroları arasında kendi sloganlarımız ve kendi görüşlerimiz için mücadele etme hakkıdır. Bu mücadelede tam sadakat sözü verebiliriz ve vermeliyiz, ama üyeliğin bu temel koşulu bizzat Federasyon tarafından ta başından bertaraf edilmiştir. Birlik bayrağı altında mücadele ederken, Bolşevik-Leninistleri kendi saflarından aforoz etmektedir. Bu koşullar altında, Komünist Partinin birliği için mücadelede önder rol oynamak için Katalan Federasyonu'na bel bağlamak, kendi payımıza en büyük saçmalık olurdu. Maurin, birlik kongresinde birinci derecede rol oynamaya hazırlanıyor. Bu iğrenç ikiyüzlülüğe sessizce katlanabilir miyiz? Sol Muhalefet ile mücadele ederek, Maurin, onun itibarını kazanmak için Stalinist bürokrasiyi örnek alıyor. Gerçekte o, Stalinistlere şunu söylüyor: Sen bana lütfunu ve her şeyden önce devlet yardımlarını ver, ben de zor yoluyla değil, tümüyle içtenlikle Bolşevik-Leninistlerle mücadele sözü vereyim.

Maurin'in birleşme etkinliği, yalnızca Stalinistlere şantaj yapmanın bir biçimidir. Eğer bu konuda sessiz kalsaydık, devrimci değil, politik şantaja suç ortağı olurduk. Komünist saflardaki gerçek birleşme için mücadelemizi bir tek an bile küçümsemeksizin ve komünist safları kendi bayrağımıza kazanma mücadelemizi zayıflatmaksızın, Maurin'in rolünü, yani onun "birleşme" şarlatanlığını acımasızca teşhir etmeliyiz.

Bugün Uluslararası Sol Muhalefet'in çalışmasının onda dokuzu İspanya üzerinde yoğunlaşmalıdır. Diğer tüm giderler, Katalan'da düzenli yayınlarla haftalık bir İspanyol gazetesi yayınlama ve eşzamanlı olarak olabildiğince fazla sayıda broşür çıkarma olanağı yaratmak için kısılmalıdır. İspanyol Muhalefetine olanaklı olan en büyük yardımı göndermek için diğer tüm harcamaları istisnasız sınırlamayı düşünmeliyiz.

Uluslararası Sekretarya bana göre güçlerinin onda dokuzunu İspanyol devriminin sorunlarına ayrılmalıdır. Dünyada her türden Landaus'un var olduğu gerçeği, kolayca unutulmamalıdır. Bunlar için bir tek dakika heba etmeksizin, tüm ağız dalaşlarına, tüm entrikalara ve entrikacılara sırtımızı dönmeliyiz.

İspanyol devrimi gündemdedir. En önemli belgeler, gecikmeksizin çevrilmeli ve eleştiriye sunulmalıdır. *International Bulletin*'in gelecek sayısı, tümüyle İspanyol devrimine ayrılmalıdır. Aynı şekilde bir dizi örgütsel tedbir alınması gerekir. Bunun için, insan ve malzeme kaynakları gereklidir. Her ikisi de bulunmalıdır.

Zamanı israf etmekten daha büyük bir suç yoktur ve olamaz.

Katalonya'da Ulusal Sorun[6]

13 Temmuz 1931

Bir kez daha İspanya devriminin kapıya dayanan sorunları hakkında.

1. İşçi ve Köylü Blokunun "önderi" Maurin, ayrılıkçı bakış açısını paylaşmaktadır. Belli tereddütlerden sonra, küçük-burjuva milliyetçiliğin sol kanadı ile uzlaşmıştır. Katalan küçük-burjuva milliyetçiliğinin mevcut durumda ilerici olduğunu zaten yazdım; ama bir şartla: Etkinliğini komünizm safları dışında geliştirmesi ve daima komünist eleştirinin darbeleri altında olması. Küçük-burjuva milliyetçiliğinin kendisini komünizm bayrağı altında gizlemesine izin vermek, aynı zamanda, proleter öncüye hain bir darbe indirmek ve küçük-burjuva milliyetçiliğinin ilerici anlamını yıkmak anlamına gelir.

2. Ayrılıkçılık programı neyi ifade eder? İspanya'nın ekonomik ve politik yönden parçalanmasını, ya da başka bir deyişle, İber Yarımadası'nın, gümrük duvarları tarafından bölünen bağımsız devletleriyle ve bağımsız Hispanik savaşlar yürüten bağımsız ordularıyla bir tür Balkan Yarımadası'na dönüşmesini. Şüphesiz akıllı Maurin bunu istemediğini söyleyecektir. Fakat programların kendi mantıkları vardır; Maurin'in sahip olmadığı şey de budur.

3. İspanya'nın ekonomik yönden parçalanması, İspanya'nın çeşitli partilerinden işçi ve köylülerin çıkarına mıdır? Zerre kadar değil. Çünkü, kendi kaderini tayin hakkı için kesin mücadeleyi ayrılıkçılık propagandasıyla özdeşleştirmek, ölümcül bir iş yapmak anlamına gelmektedir. Bizim programımız, ekonomik birliğin vazgeçilmez devamıyla birlikte Hispanik federasyondan yanadır. Kesinlikle bu programı *burjuvazinin ordularının yardımıyla* İspanya'nın ezilen uluslarına *zorla kabul ettirmek* gibi bir amacımız yoktur. Bu anlamda, bizler içtenlikle kendi kaderini tayin hakkından yanayız. Eğer Katalonya ayrılırsa, Katalonya'nın komünist azınlığının, İspanya'nınkiler gibi, federasyon için mücadele yürütmesi gerekir.

4. Balkanlar'da, savaş öncesinde eski Sosyal Demokrasi, ayrılan devletlerce yaratılan tımarhaneden çıkış yolu olarak, demokratik Balkan federasyonu sloganını ileri sürmekteydi. Bugün Balkanlar'daki komünist slogan, Balkan Sovyet Federasyonudur (sırası gelmişken, Komintern Balkan Sovyet Federasyonu sloganını benimsedi, ama aynı zamanda bu sloganı Avrupa için reddetti!). Bu koşullar altında, nasıl İspanyol yarımadasının Balkanlaştırılması sloganını benimseyebiliriz? Bu korkunç değil mi?

5. Sendikalistler, ya da en azından belli liderleri, ayrılıkçılığa karşı gerekirse elde silah mücadele edeceklerini bildirmektedirler. Bu durumda, komünistler ve sendikalistler kendilerini barikatların karşıt taraflarında bulurlar, çünkü komünistler ayrılıkçı hayalleri paylaşmaksızın onları eleştirirken, bunun tersi olarak da em-

6 *The Millitant*'dan alınmıştır, 19 Eylül 1931.

peryalizmin cellâtlarına ve onların sendikalist dalkavuklarına yılmadan karşı koymalıdırlar.

6. Küçük-burjuvazi –komünistlerin öğüt ve eleştirisine karşı– İspanya'yı parçalamayı başarırsa, böyle bir rejimin olumsuz sonuçlarının açığa çıkması fazla uzun sürmeyecektir. İspanya'nın çeşitli kesimlerindeki işçi ve köylüler çabucak şu karara varacaklardır: Evet, komünistler haklıydı. Ama bu kesinlikle, Maurin'in programı için üzerimize zerre kadar sorumluluk almamamız gerektiği anlamına gelir.

7. Monatte, İspanyol sendikalistlerinin yeni bir "sendikalist devlet" yaratacaklarını ümit etmektedir. Bunun yerine, Monatte'ın İspanyol dostları kendilerini başarılı bir şekilde burjuva devletine eklemliyorlar. Bu, ördek yumurtaları üzerine oturan talihsiz tavuğun hikâyesidir. Bugün İspanyol sendikalistlerinin söylediklerinin ve yaptıklarının tümünü takip etmek çok önemlidir. Bu, Fransa'daki Sol Muhalefet'e, Fransız anarko-sendikalizmine sert bir darbe indirmek için olanaklar açacaktır. Bir an bile şüphe edilemez ki, devrimci durumlar altında anarko-sendikalistler her adımda kendi kendilerini gözden düşüreceklerdir.

Sendikalistlerin parlak düşüncesi, Cortes'e katılmaksızın onu kontrol etmekten ibarettir! Devrimci şiddet kullanmak, iktidar için mücadele etmek, iktidarı ele geçirmek; tüm bunlara izin verilmez. Onun yerine, iktidardaki burjuvazinin "kontrolü"nü tavsiye ederler. Görkemli bir tablo: Burjuvazi kahvaltı yapar, öğle yemeği yer, akşam yemeği yer, ve sendikalistlerin önderlik ettiği proletarya bu işleri "kontrol eder"; boş bir mideyle.

Güney Afrika Tezleri Üzerine[7]

Güney Afrika Seksiyonuna

20 Nisan 1935

Tezler; Marksist ve Leninist, özellikle de Bolşevik-Leninist literatürün olduğu kadar, Güney Afrika'nın ekonomik ve politik koşullarının titiz bir incelenmesi temelinde açıklıkla kaleme alınmıştır. Tüm sorunlara titiz bir bilimsel yaklaşım, devrimci bir örgütlenme açısından başarının en önemli koşullarından biridir.

Güney Afrikalı dostlarımızın deneyimi şu gerçeği bir kez daha göstermektedir ki, içinden geçtiğimiz dönemde, yalnızca Bolşevik-Leninistler, yani tutarlı proleter devrimciler, teoriye ilişkin ciddi bir tutum takınabilirler, gerçekleri çözümlerler ve başkalarına öğretmeden önce kendileri öğrenirler. Stalinist bürokrasi, uzun bir zaman önce bilgisizliği ve yüzsüzlüğü Marksizmin yerine geçirmişti.

Aşağıdaki satırlarda, Güney Afrika İşçi Partisinin programını oluşturacak olan taslak tezlerle ilgili olarak bazı saptamalarda bulunmak istiyorum. Hiçbir şekilde, tezlerin yazılı olduğu metne muhalefet etmek için bu eleştirileri yapıyor değilim. Bir dizi pratik sorun hakkında, tam ve nihai görüşler ileri sürmek için Güney Afrika'nın koşulları konusunda oldukça yetersiz bir birikime sahibim.

Sadece bazı yerlerde, taslak tezlerin bazı görüşleri ile uyuşmadığımı dile getirmek zorunda kaldım. Ancak bu noktada da, uzaktan değerlendirebildiğim kadarıyla, tezlerin yazarlarıyla *ilkesel bir farklılığımız bulunmuyor*. Mesele daha çok, Stalinizmin tahripkâr milliyetçi politikasıyla mücadeleden kaynaklanan polemiksel *abartılardır*.

Ancak, davamızın çıkarına olan şey, sunumdaki önemsiz yanlışlıkların bile üstünü örtmemek, tersine en net ve kusursuz metne ulaşmak için bunları açık tartışma süzgecinden geçirmektir. Aşağıdaki satırların amacı, Güney Afrikalı Bolşevik-Leninistlerimize kendilerini adadıkları bu büyük ve sorumluluk gerektiren görevde bazı yardımlarda bulunmaktır.

Güney Afrika'daki İngiliz işgali, yalnızca beyaz azınlığın bakış açısıyla bir dominyon olarak görülebilir. Siyah çoğunluk açısından ise Güney Afrika köle durumundaki bir sömürgedir.

Hiçbir toplumsal kabarma (ve en başta da bir tarım devrimi) Güney Afrika dominyonundaki İngiliz emperyalizminin varlığıyla birlikte düşünülemez. Güney Afrika'da

---

7 Güney Afrika İşçi Partisi programatik bir belgeyi tartışmaya açmıştı; Troçki'nin yanıtı, o zamanlar hâlâ İngiltere'nin bir yarı-sömürgesi olan bu ülkedeki ulusal sorun konusundaki tutumunu ifade etmektedir.

İngiliz emperyalizminin yıkılışı, Güney Afrika'da olduğu kadar İngiltere'de de sosyalizmin zaferi açısından zorunludur.

Eğer devrim ilkin İngiltere'de başlarsa (ki bunu kabul etmek mümkündür), İngiliz burjuvazisi, Güney Afrika gibi çok önemli bir sömürgeyi de kapsayan sömürge ve dominyonlarda daha az destek bulabilecek ve ülke içinde daha çabuk yenilecektir. Bu nedenle, İngiliz emperyalizminin defedilmesi mücadelesi, bunun araçları ve yöntemleri, Güney Afrika proleter partisinin programının vazgeçilmez bir parçasını oluşturur.

Güney Afrika'da İngiliz emperyalizminin hegemonyasının yıkılması, İngiltere'nin askeri yenilgisinin ve imparatorluğun dağılmasının sonucu olarak gündeme gelebilir. Bu durumda, Güney Afrika beyazları belli bir dönem boyunca –zayıf ihtimalle de olsa– siyahlar üzerindeki egemenliklerini sürdürebilirler.

Diğer bir olasılık, ki bu pratikte birincisiyle ilişkilidir, İngiltere ve onun egemenliğindeki yerlerde bir devrimdir. Güney Afrika nüfusunun dörtte üçü (toplam olarak yaklaşık sekiz milyonun neredeyse altı milyonu) Avrupalı olmayanlardan oluşur. Muzaffer bir devrim, yerli kitlelerin uyanışı olmaksızın düşünülemez. Sırası gelince, bu devrim onlara, bugüne değin asla sahip olmadıklarını verecektir; kendi gücüne güven, yükselen bir bireysel bilinç, kültürel gelişme.

Bu koşullar altında, Güney Afrika Cumhuriyeti her şeyden önce "siyah" bir cumhuriyet olarak ortaya çıkacaktır; bu şüphesiz ne beyazların tam eşitliğini ne de ırkların kardeşçe birliğini dışlar; ki bu son nokta esas olarak beyazların tavrına bağlıdır. Ne var ki, nüfusun ezici çoğunluğunun, kölece bağımlılıktan kurtulduktan sonra devlete belirgin bir damga vuracağı bütünüyle açıktır.

Muzaffer bir devrim, yalnızca sınıflar arasındaki ilişkileri değil, aynı zamanda ırklar arasındaki ilişkileri de radikal bir tarzda değiştirdiği ve siyahlara sayılarına denk düşen bir konumu devlette sağladığı ölçüde Güney Afrika'daki *toplumsal* devrim aynı zamanda *ulusal* bir karakter de taşıyacaktır.

Sorunun bu yönüne gözlerimizi kapamak için ya da bunun önemini ihmal etmek için en ufak bir gerekçemiz bile olamaz. Tersine, proleter parti sözde ve eylemde ulusal (ırksal) sorunun çözümünü açıkça ve cesurca ele almak zorundadır.

Bununla birlikte, proleter parti, ulusal sorunu ancak *kendi yöntemleri* ile çözebilir ve çözmelidir.

Ulusal bağımsızlığın tarihsel silahı, yalnızca *sınıf mücadelesi* olabilir. Komintern, 1924'ten itibaren, sömürge halklarının ulusal kurtuluşu programını, sınıf ilişkileri gerçeğinin üzerinde uçuşan içi boş demokratik soyutlamalara dönüştürdü. Ulusal baskıya karşı verilen mücadelede, farklı sınıflar kendilerini maddi çıkarlardan (geçici olarak) arındırırlar ve basit "anti-emperyalist" güçlere dönüşürler.

Bu hayali "güçler"in, kendilerine Komintern tarafından bahşedilen görevi cesurca yerine getirebilmeleri için, onlara ödül olarak hayali bir "ulusal-demokratik" devlet vaat edilmiştir; şüphesiz Lenin'in formülüne kaçınılmaz bir başvuruyla: "Proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü".

Tezler, 1917'de, Lenin'in, tarım sorununun çözümü için zorunlu bir koşul olarak görülen "proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü" formülünü açıkça ve ilk ve son kez terk ettiğine işaret ediyor. Bu bütünüyle doğrudur.

Ancak yanlış anlamaları önlemek için şunu eklemek zorundayız: (a) Lenin, her zaman devrimci bir *burjuva* demokratik diktatörlükten bahsetti, hayali bir "halkın" devletinden değil; (b) *burjuva* demokratik diktatörlük mücadelesinde, tüm "Çarlık karşıtı güçlerin" blokunu önermedi, bunun yerine proletaryanın bağımsız sınıf politikasını izledi.

"Çarlık karşıtı" bir blok, Rus Sosyalist Devrimcilerinin ve sol Kadetlerin düşüncesiydi ve bunlar küçük ve orta burjuvazinin partileriydiler. Bu partilere karşı Bolşevikler her zaman uzlaşmaz bir mücadele yürüttüler.

Tezler, "siyah cumhuriyet" sloganının devrimci mücadeleye en az "beyazlar için Güney Afrika" sloganı *kadar* zararlı olduğunu ileri sürerse, bu ifade biçimiyle hem fikir olamayız. Bu sonuncu sloganda, bütünsel bir baskının desteklenmesi mevcutken, birinci sloganda kurtuluşa doğru atılan ilk adımlar söz konusudur.

Siyahların tam ve kayıtsız şartsız bağımsızlık hakkını, kesin bir biçimde ve hiçbir koşul koymaksızın kabul etmeliyiz. Siyah ve beyaz emekçilerin dayanışması ancak beyaz sömürücülerin egemenliğine karşı verilecek ortak mücadele zemininde yeşerip, güçlenebilir.

Zaferden sonra, siyahların Güney Afrika'da ayrı bir siyah devlet oluşturmayı gereksiz bulması olasıdır. Şüphesiz, ayrı bir devlet *kurmaları için onları* zorlamayacağız. Ancak bu kararı, özgürce, kendi deneyimlerini temel alarak ve beyaz zorbaların kırbacıyla zorlanmaksızın vermeliler. Proleter devrimciler, tam ayrılmayı da içerecek şekilde, ezilen ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını ve ezilen ulus proletaryasının gerekirse elde silah bu hakkı savunma görevini asla unutmamalıdırlar.

Tezler, Rusya'da ulusal sorunun çözümünün Ekim Devrimi ile gerçekleştiği gerçeğinin altını çok doğru bir şekilde çizmektedir. Ulusal demokratik hareketler tek başlarına, Çarlığın uluslara uyguladığı baskıyla mücadele edecek kadar güçlü değillerdi. Köylülüğün tarım devrimi hareketi gibi ezilen ulusların hareketi de proletaryaya iktidarı ele geçirme ve kendi diktatörlüğünü kurma imkânı verdiği için, yalnızca bu yüzden uluslar sorunu da tarım sorunu gibi cesur ve kararlı bir çözüme kavuşmuştur.

Ama, ulusal hareketlerin proletaryanın iktidarı ele geçirme mücadelesiyle birleşebilmelerini politik olarak mümkün kılan şey, yalnızca, ezilen ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını, Rusya'dan ayrılma da dahil, her zaman ve kayıtsız destekleyerek bütün tarihleri boyunca Bolşeviklerin Büyük Rus ezenleriyle uzlaşmaz bir mücadele yürütmeleridir.

Bununla birlikte, Lenin'in ezilen uluslara ilişkin politikasının epigonların politikasıyla en küçük bir ortaklığı yoktur. Bolşevik Parti, ezilen ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını, Çarlık Rusya'sının sayısız küçük-burjuva "ulusal" partileriyle (Polonya Sosyalist Partisi [PSP, Çarlık Polonya'sındaki Pilsudski'nin partisi], Ermenistan'da Taşnak Partisi, Ukraynalı milliyetçiler, Yahudi siyonistler vb., vb.) "anti-emperyalist" blok şarlatanlıklarını bütünüyle reddederek, *proleter sınıf mücadelesinin yöntemleri*yle savundu.

Bolşevikler, Rus Sosyalist Devrimcilerinin, onların bocalamalarının ve maceracılıklarının ve özellikle de sınıf mücadelesinin üstünde olduklarına dair ideolojik yalanlarının olduğu kadar, bu [küçük-burjuva ulusal] partilerin de maskesini her zaman

acımasızca düşürmüşlerdir. Lenin, koşullar, onlarla şu ya da bu dönemsel ve bütünüyle pratik uzlaşmaları zorunlu kıldığında dahi uzlaşmaz eleştirilerine son vermemiştir.

Onlarla "Çarlık karşıtı" bayrak altında herhangi bir sürekli ittifak söz konusu olamazdı. Bolşevizm yalnızca bu *uzlaşmaz* sınıf politikası sayesinde Menşevikleri, Sosyalist Devrimcileri, ulusal küçük-burjuva partileri devrim anında bertaraf etme ve köylü kitlelerle ezilen ulusları proletaryanın etrafında birleştirme başarısını gösterebilmiştir.

Tezler şunu söylüyor: "Biz, siyah kitleleri kazanmak için, milliyetçi sloganlar kullanan Afrika Ulusal Kongresi[8] ile yarış içinde olmamalıyız". Bu düşünce kendi içinde doğrudur ancak somut bir genişletmeye gereksinim duyuyor. Ulusal Kongre'nin faaliyetleri hakkında yeterli bilgim olmadığından, ona ilişkin politikamızı ancak benzerlikler temelinde özetleyebilirim; bu arada, önerilerime yapılabilecek eklemelere ve gerekli değişikliklere peşinen hazır olduğumu söyleyeyim:

1. Bolşevik-Leninistler, beyaz zorbaların ve bunların işçi örgütleri saflarındaki şovenist ajanlarının düzenlediği her saldırıda Kongre'yi savunurlar.

2. Bolşevik-Leninistler, Kongre'nin programındaki gerici eğilimlerin yerine ilericilerini koyarlar.

3. Bolşevik-Leninistler, yüzeysel ve uzlaşmacı politikalarından dolayı Kongre'nin kendi hedeflerini bile gerçekleştirmekten aciz olduğunu yerli kitlelerin önünde teşhir etmelidir. Kongre'den ayrı olarak Bolşevik-Leninistler devrimci sınıf mücadelesinin programını geliştirirler.

4. Eğer koşullar zorunlu kılıyorsa, Kongre ile dönemsel anlaşmalar, ancak kesin olarak tanımlanmış pratik görevler çerçevesinde, kendi örgütümüzün tam ve bütünsel bağımsızlığını ve politik eleştiri özgürlüğünü elde tutarak mümkün olabilir.

Tezler, temel slogan olarak, "ulusal demokratik devleti" değil, Güney Afrika "Ekim"ini ortaya koyuyor. Tezler şunları kanıtlıyor ve ikna edici bir şekilde kanıtlamalıdır ki;

a. Güney Afrika'daki ulusal sorun ve tarım sorunu temelleri itibariyle çakışmaktadır,

b. bu sorunlar ancak devrimci bir yoldan çözülebilirler,

c. bu sorunların devrimci çözümü, kaçınılmaz olarak, yerli köylü kitlelere önderlik eden proletarya diktatörlüğüne yol açar,

d. proletarya diktatörlüğü, bir sovyet rejimi ve sosyalist inşa dönemini açacaktır. Bu sonuç, programın tüm yapısının mihenk taşıdır. Bu noktada tümüyle hem fikiriz.

Ancak kitleler bu genel "stratejik" formüle bir dizi taktik sloganlar aracılığıyla çekilmelidir. Proletarya ve köylülüğün mücadelesinin ve yaşantısının somut koşullarının ve ulusal ve uluslararası durumun analizine dayanarak, her verili aşamada bu slo-

---

8 1913'te şekillenen Afrika Ulusal Kongresi (ANC), Bantu birliğine, devletteki ve kilisedeki siyah ve beyazlar arasında politik, ekonomik ve toplumsal eşitliğe dayanan, Afrikalıların toprak haklarını, Avrupalı olmayanlara karşı renk engeli ve başka ırksal ayrımların kaldırılmasını garantileyen bir program formüle etmek için örgütlenen ilk Güney Afrika örgütüydü.

ganları işlemek mümkündür. Bu konuya daha da derinlemesine girmeksizin, ulusal ve tarımsal sloganların karşılıklı ilişkilerine kısaca değinmek istiyorum.

Tezler, birçok kez, ilk planda ele alınması gerekenlerin ulusal değil tarımsal talepler olduğunun altını çizmektedir. Bu, üzerinde önemle durulması gereken bir sorundur. İşçi sınıfı saflarındaki beyaz şovenistlerle zıtlaşmamak için ulusal sloganların bir tarafa itilmesi ya da zayıflatılması şüphesiz canice bir oportünizm olurdu ki, tezlerin yazarları ve destekleyicileri kesinlikle bu konumda değillerdir. Devrimci enternasyonalizm ruhunun sindiği tezlerin metninde bu açıkça görülmektedir.

Tezler hayranlık verici bir biçimde, beyazların ayrıcalıkları uğruna savaşan "sosyalistler" için şunu ileri sürüyor: "Onları devrimin en büyük düşmanları olarak görmeliyiz." Bu nedenle metnin kendisinde kısaca ortaya konan diğer bir açıklamaya bakmalıyız: geri yerli köylü kitleler, tarımsal ezilmişliği ulusal baskıdan çok daha doğrudan hissetmektedirler.

Bu tümüyle mümkündür. Yerlilerin çoğunluğu köylüdür; toprağın büyük bir bölümü beyaz azınlığın elindedir. Rus köylüleri, toprak uğruna verdikleri mücadele boyunca uzun bir süre Çara bel bağladılar ve inatla politik sonuçlar çıkarmayı reddettiler.

Köylüler uzun bir süre boyunca, devrimci entelijensiyanın geleneksel "Toprak ve Özgürlük" sloganının yalnızca ilk kısmını benimsediler. Köylülüğün her iki sloganı birleştirebilmesi için, tarımsal kargaşalarla ve şehirli işçilerin eylemleri ve etkisiyle geçen on yıllar gerekti.

Yoksul köle Bantu, İngiliz kralına ya da MacDonald'a daha fazla ümit besleyemez.[9] Ancak bu aşırı politik gerilik, kendisini, onun ulusal bilinçten yoksun oluşunda da göstermektedir. Aynı zamanda o, mali ve toprak köleliğini de şiddetle hissetmektedir. Bu koşullar göz önüne alındığında, köylülüğün adım adım, mücadele deneyimi temelinde gerekli *politik* ve *ulusal* sonuçlara çıkabilmesi için, propaganda her şeyden önce tarım devrimi sloganlarından başlayabilir ve başlamalıdır.

Bu hipotez halindeki düşünceler doğru ise, biz programın kendisinden ziyade programı yerli kitlelerin bilincine taşıma yolları ve araçlarıyla ilgileniyoruz demektir.

Devrimci kadroların sayıca azlığını ve köylülüğün dağınıklığını göz önüne alacak olursak, tek başına değilse de esas olarak *ileri işçiler aracılığıyla* köylülüğü etkilemek en azından yakın gelecekte mümkün olacaktır. Bu nedenle, Güney Afrika'nın tarihsel kaderi açısından tarım devriminin öneminin açık bir şekilde kavratılması ruhuyla ileri işçileri eğitmek, çok büyük önem taşımaktadır.

Ülkedeki proletarya, geri siyah paryalar ve ayrıcalıklı, kibirli bir beyaz kasttan oluşmaktadır. Durumun en büyük zorluğu burada yatmaktadır. Tezlerin doğru bir şekilde ifade ettiği gibi, çürüyen kapitalizmin güçlü ekonomik sarsıntıları eski engelleri şiddetlice sarsmalı ve devrimci kaynaşma işini kolaylaştırmalıdır.

Her durumda devrimcilerin safındaki en büyük suç, beyazların ayrıcalıklarına ve önyargılarına en küçüğünden bile olsa ödün vermektir. Şovenizm şeytanına parmağını uzatan, kolunu kaptırır.

---

9 Ramsay McDonald (1866-1937), ilk İngiliz İşçi hükümetinde (1924) başbakan oldu ve ikinci başbakanlık dönemi sırasında (1929-31), Muhafazakârlarla bir "ulusal birlik" kabinesi (1931-35) oluşturmak için İşçi Partisinden ayrıldı.

Devrimci parti, her beyaz işçinin önüne şu seçeneği koymalıdır: Ya İngiliz emperyalizmi ve Güney Afrika'nın beyaz burjuvazisiyle birlikte olmak ya da siyah işçi ve köylülerle birlikte beyaz feodallere, köle sahiplerine ve onların işçi sınıfı saflarındaki ajanlarına karşı durmak.

Güney Afrika'nın siyah nüfusu üzerindeki İngiliz egemenliğinin yıkılması, eğer önceki anavatan kendisini emperyalist çapulcularının baskısından kurtarmışsa, şüphesiz ondan ekonomik ve kültürel bir kopuş anlamına gelmeyecektir. Sovyet İngiltere, gerçekten günlük mücadele içinde kaderlerini bugünün sömürge kölelerininkiyle birleştirmiş beyazlar aracılığıyla Güney Afrika üzerinde güçlü bir ekonomik ve kültürel etki uygulayabilecektir. Bu etki, baskıya değil, ortak proleter işbirliğine dayanacaktır.

Ama bütün olasılıklar içinde en önemlisi, Sovyet Güney Afrika'nın siyah kıtanın tümü üzerinde uyandıracağı etkidir. Beyaz ırktan geri kalmaması için, onunla birlikte el ele yeni kültürel zirvelere yükselebilmesi için zencilere yardım etmek, muzaffer sosyalizmin büyük ve soylu görevlerinden biri olmalıdır.

Son olarak, parti tüzüğü ile ilgili olarak, legal ve illegal örgütlenme sorunu konusunda birkaç şey söylemek istiyorum.

Tezler çok doğru bir şekilde, legal aygıtı illegalle bütünleyerek, örgüt ve devrimci görevler arasındaki kopmaz bağın altını çizmektedir. Şüphesiz hiç kimse, böylesi işlevler için, verili koşullarda bunlar legal aygıtlarca yürütülebilecekken illegal bir aygıt oluşturmayı önermez.

Ancak politik bunalımın yaklaştığı koşullarda, ihtiyaç duyulduğu anda daha da gelişecek olan, parti aygıtının özel bir illegal çekirdeği mutlaka oluşturulmalıdır. Faaliyetin belli bir kısmı, dahası çok önemli bir kısmı hiçbir koşulda açıkça yani sınıf düşmanımızın gözleri önünde gerçekleştirilemez.

Bununla birlikte, şimdiki durumda, illegal ya da yarı-legal devrimci çalışmanın en önemli biçimi kitle örgütlerindeki, özellikle de sendikalardaki çalışmalardır. Sendika liderleri kapitalizmin gayri resmi polisidirler; devrimcilere karşı acımasızca bir mücadele yürütürler.

Kitle örgütlerinde çalışma yeteneğimiz olmalı ve gerici aygıtın darbeleri altında kalmaktan kaçınmalıyız. Bu, illegal çalışmanın çok önemli –şimdiki durumda en önemli– yönüdür. Sendikalarda, konspirasyonun gerekli tüm kurallarını pratikte öğrenmiş bir devrimci grup, koşullar gerektirdiğinde faaliyetini illegal bir statüye dönüştürebilmeyi becerebilecektir.